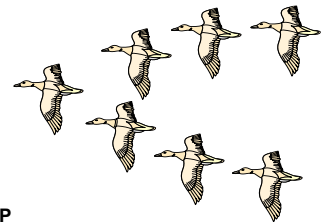

In vogelvlucht

MEDEDELINGENBLAD VAN DE VOGELWERKGROEP VAN HET HOEKSCHEWAARDS LANDSCHAP

Nummer 9, oktober 2003

Ten geleide

Als alle redacties in Nederland het zo gemakkelijk hadden als die van "In Vogelvlucht" zou er heel wat minder aan hoofdpijn worden geleden. Dat is vooral de verdienste van de inzenders van kopij, en dat zijn er ook deze keer weer velen. Gerard Ouweneel en ook Janus Verkerk hebben zich weer danig geweerd evenals Frank van Gessele die alles van kraaien en eksters lijkt te weten. Arie van der Linden brengt ons op de hoogte van wat er de afgelopen winter zoal te zien is geweest en Hans Willemsen vertelt over de oeverzwaluwen die op het HSL-traject hebben gebroed. We hebben ook twee boekbesprekingen opgenomen die recent werk van Gerard Ouweneel betreffen. Allen, ook de niet met name genoemden, hartelijk dank.

Joke Boerlage
Piet Bronder

VOORBEELD IJSSELMONDE

Op zo'n zomeravond die bijna tot middernacht voortduurt, kwam ik via de Beneluxtunnel IJsselmonde op. Eenmaal de tunnel uit dan bereikt men een paar honderd meter verder, op het Knooppunt Benelux, via een lange lus de A15, richting Vaanplein. Excuses voor deze onbeduidende mededeling, maar u moet er even doorheen. Op die lus rijdend, kwam links een Kluut omhoog, die heftig een passerende Kleine Mantelmeeuw attaqueerde. 'Die Kluut heeft daar wat', schoot door mij heen. En op slag moest ik denken aan Herman Stubbe. Dat vereist uitleg.

Op de plaats waar men via de Beneluxtunnel op IJsselmonde arriveert, lag een halve eeuw geleden ons vogelgebied. Dat 'ons' slaat op een groepje vogelaars afkomstig uit Rotterdam-Zuid, waartoe ook behoorde voornoemde Herman Stubbe. Deze had iets met vogelnesten. Gedroeg een vogel zich naar zijn oordeel verdacht, dan placht Herman te zeggen 'die heeft dáár wat' en ging hij op zoek naar het nest, meestal met succes. In ons gebied, dat zicht uitstreckte vanaf de westkant van Waalhaven tot Shells 2e Petroleumhaven, konden wij desgewenst etmalen vullen met het zoeken naar nesten. Want kwa soort en aantal bood dit industriegebied in wording onderdak aan onvoorstelbaar veel vogels. Zoveel dat ik thans, vijftig jaar later, wel eens twijfel of destijds jeugdige overmoed de waarnemingen en tellingen niet beïnvloedde. Navraag bij vogelaarvrienden die 'er toen bij waren' en de dagboeken bevestigen dan echter de zoete herinneringen aan de Vondelingenplaat, de naam waarmee wij ons gebied aanduidden: het was een ornithologische heerlijkheid. Nu die dagboeken doorlopend, neem ik mijzelf hoogst kwalijk destijds niet nóg veel meer te hebben opgeschreven. Natuurlijk is er in te lezen over zeldzaamheden waartoe, moeilijk voorstelbaar, vijf decennia terug nog de Krakeend behoorde. Maar van soorten als Veldleeuwerik, Huiszwaluw, Geelgors en Patrijs kwam ik niet verder dan de notitie dat ze gezien waren. Bij Gele Kwikstaart staat vaak te lezen 'zeer veel', een bevestiging dat in mijn herinnering het op en rond de opspuitterreinen leefde van de Gele Kwikstaarten. Maar met 'zeer veel' doet de SOVON-boekhouding niets. Waarom niet meer opgeschreven over broedende Grote Karekieten en niet nauwkeuriger bepaald de omvang van de tussen Pernis en de Jachtdijk liggende kolonies Zwarte Sterns. Daar ligt thans de Eemhaven en zijn daar sciencefictionachtige transportmiddelen in de weer met containers. En waarom niet het aantal broedende Strandplevieren tot en met het laatste paar nauwkeurig vastgesteld? En ook zelfverwijt omdat ik te achteloos omging met de consequenties van de mannetjes Kemphanen op hun kampplaats. Het antwoord moge duidelijk zijn. Destijds waren deze soorten voor ons gewoon. Van circa 200 Zomertalingen in de bak langs de Butaanweg, op 28 maart 1954, stonden wij geenszins paf. Kom daar nu eens om... Zomertalingen plegen wij al sinds jaren per stuk te tellen. Dus wederom het dringende

advies: schrijf alles zo nauwkeurig en uitgebreid op. Later beleven uzelf en anderen daarvan veel plezier en voldoening.

Vanaf 1955 begon Rotterdam aan zijn grote mars voorwaarts. Om te zien tot welke cultuurtechnische kaalslag in wijde omgeving de expansie heeft geleid, doet men er als Hoeksche Waarder er goed aan ter hoogte van Heinenoord de blik over de Oude Maas noordwaarts te wenden... daarop kom ik zo meteen terug! Op IJsselmonde was het eerst aan de beurt ons gebied, de terreinen die al een poos lagen te wachten op de komst van industrie en havenbedrijven. Het ging snel en grondig. Binnen korte tijd was de ornithologische glorie voorbij. Ons Rotterdam Zuidse vogelaarsclubje slonk. Herman Stubbe ontmoette ik veertig jaar later op de Hellegatsdam. Maar dat is en ander verhaal. Na ons gebied gingen IJsselmonde en ook Rozenburg verder op de schop. Niet alleen de vogels van vroeger verdwenen, maar ook de landschappen. Slechts een kerktoeren, een molen of een enkele boom overleefde hetgeen Rotterdam op IJsselmonde en Rozenburg aanrichtte. Nu zo'n boom passerend denk ik 'zo joh, jij stond er toen ook al. Complimenten!' Dat 'toen' slaat dan op een vóór 1955 gelegen tijdstip. Verwonderd bekeek ik de kaarten van de eind 2002 verschenen 'Atlas van de Nederlandse broedvogels'. Toch nog Grutto's op West-IJsselmonde? Waar in hemelsnaam? Neem kaart 95 van de Nieuwe Topografische Inventarisatieatlas en u ziet dat geheel West-IJsselmonde rood is van industrie en huisjes. De 'huisjespest' van schrijver Nescio sloeg er grondig toe. Het enige groen op die kaart is het 'Land van Poortugaal', een wijdse naam voor een bos, aangelegd natuurlijk, hoe kan het anders? En het is nog heel veel erger dan kaart 95 en 96 van de Inventarisatieatlas tonen. Het gehele gebied ten westen van de A29, tot ver voorbij Smitshoek, zal binnenkort stad zijn. Aan de oostrand is men nijver doende Zwijndrecht en Hendrik Ido Ambacht aan elkaar te breien. Anno 2003 reikt Rotterdam tot aan de Noord en de Oude Maas, tot op een paar honderd meter verwijderd van de Hoeksche Waard. De hink en de stap zijn genomen en nu wijzen alle lichten in een bewegwijzering dat de sprong aanstaande is... naar die Hoeksche Waard.

Een paar jaar geleden, bij een werkbezoek aan onze streek, liet de toenmalige bewindsman van het departement dat óók de ruimtelijke ordening in dit land in de portefeuille heeft, het woord 'nationaal landschap' vallen. Toen hoop, waardering, vreugde en lof voor de desbetreffende bewindsman. Welnu, Hoeksche Waarders die zich nog vastklampen aan deze sirenenzang, doen er goed aan zich te realiseren dat het begrip 'nationaal landschap' van de baan is -- als het ooit al serieus was! Dat neemt niet weg dat wij niet, gelijk hazen die gevangen zijn in het schijnsel van de lichtbak van de stroper, bewegingloos moeten toekijken naar de ondergang van de Hoeksche Waard. Er staat veel natuur op het spel!

Gerard Ouweneel

KOLONIE BOERENZWALUWEN VERDREVEN DOOR SPERWER?

Het gebouwtje ten behoeven van het gemaal aan de Hoogezandsche Haven (atlasblok 43-37-24) biedt al jaren onderdak aan een kolonie Boerenzwaluwen, steeds circa 20 tot 30 paren. Om de vogels ter wille te zijn laten de beheerders de deur van het opstalletje geopend, een gebaar waarvoor deze een pluim op de hoed toekomen, want het is het interieur aan te zien dat de spijsvertering van de zwaluwen prima functioneert. Aan de deurzijde van het gebouwtje, met circa 15 meter tussenafstand, staat de woning van de heer en mevrouw van Rij, die vanuit hun keuken voortreffelijk zicht hebben op het in- en uitvliegen van de zwaluwen.

Zomer 2003 nam een Sperwer de kolonie op de korrel. Het echtpaar van Rij nam waar hoe de roofvogel veelvuldig op een tak, waslijnpaai of zelfs waslijn plaatsnam, en vandaar uit het gemaaltje binnenvloog, ja zelfs over de drempel naar binnenliep. Dolle paniek onder Boerenzwaluwen in het gebouwtje, waarin de Sperwer de zwaluwnesten onderhanden nam. Uit de beschrijving maakte ik op dat om een mannetje ging.

Toen ik op 12 september jl. poolshoogte nam, droeg het interieur nog duidelijk de sporen van de raids. De vloer lag bezaaid met nestresten, veel neststoffering (vooral borstveren van Grauwe Ganzen) en ook nog kadavertjes van pullen. Het leek erop dat de roofvogel de nesten letterlijk uit elkaar had getrokken om de jongen te bemachtigen. Volgens mevrouw van Rij hadden de Boerenzwaluwen in de eerste helft van augustus er de brui aan gegeven en waren ze vertrokken. Normaal zijn ze omstreeks die tijd nog druk in de weer met hun tweede legsel.

Toen mevrouw van Rij en ik op 12 september op de Hoogezandsche Haven in gesprek waren over het gebeuren, streek vanuit een belendende aanplant een schitterende witte Wespdepief neer in de tuin, waarin dankzij veel neergeploft ooft, veel wespen zaten. Een leuke 'tuinsoort'.

Gerard Ouweneel

OEVERZWALUWENSTORY HSL.

Zoals een ieder in het Kompas heeft kunnen lezen, heb ik me vrij intensief met de oeverzwaluwkolonie bij de HSL bij 's-Gravendeel beziggehouden. Wat is er zoal allemaal gebeurd.

Naar aanleiding van een telefoontje van Cees Mesker heb ik vorig jaar met hem de zwaluwenwand aan de Boombijk bezocht en geteld. Alleen bleven we toen met de vraag zitten, wat er dit jaar (2003) zou gaan gebeuren.

Vrij vroeg in het jaar heb ik via allerlei omwegen contact kunnen krijgen met de projectorganisatie HSL. Natuurlijk lukte het me niet om direct de juiste contactpersoon te krijgen, maar ik werd zeer snel teruggebeld door Paul van Daal. Ik heb hem uitgelegd wat er zou gaan gebeuren als men niet voor 1 april het zanddepot zou verwijderen. Uit zijn woorden kwam duidelijk naar voren dat men dat dan ook van plan was te gaan doen. Weer 14 dagen later kreeg ik op mijn werk een kattedelletje van een conciërge in mijn handen gedrukt waarop stond dat het afgraven toch werd uitgesteld tot nader order. Als dat maar goed gaat, dacht ik. Intussen zijn Ellen en ik een keer op fiets gesprongen om poolshoogte te gaan nemen, maar we wisten niet goed hoe we op het tracé konden komen. De oude wand was voor een deel afgestoken en er lieten zich al behoorlijk wat oeverzwaluwen in de buurt van deze afgestoken locatie zien. Van grote afstand zagen we minimaal 50 holtes en dat gaf goede hoop. Hoe kom je echter aan toestemming om de locatie te mogen bekijken? Weer telefonisch contact opgenomen met Paul van Daal en deze gaf mij de namen door van een aantal uitvoerders dan wel hoofdvoerders. In de auto gesprongen op weg naar de locatie, waar een allervriendelijkste hoofdvoerder Ron Dirks me te woord stond en mij toestemming verleende om daar de wand te gaan bekijken. Een deel van de wand was al lichtjes ingestort, maar het merendeel van de holtes was nog voor de oeverzwaluwen toegankelijk. Bij een volgend bezoek stuitte ik echter op een licht verzet: ik was namelijk niet goed "gekleeed" voor het bezoek aan de locatie, werd mij verteld. Onverrichter zake keerde ik naar huis terug. Onderweg telefonisch Janus Verkerk op de hoogte gesteld van al mijn bevindingen met daarbij het verhaal aangaande mijn niet geheel juiste "kledij". Janus wist daar wel een oplossing voor. Binnen een goede week bracht hij bij mij thuis: één veiligheidshelm en één paar veiligheidslaarzen. Met de juiste kledij aan (ik voelde mij als een soort tuinkabouter met afgeronde puntmuts) ging ik weer naar de locatie en van dat moment begon de figuurlijke sneltrein te rollen. Weer meldde ik mij bij de hoofdvoerder om de locatie te mogen tellen. Dit was op een donderdag. Ik had er toen nog flauw idee van dat ik maandag er weer zou staan. Om 4 uur van de desbetreffende maandag kreeg ik telefoon van één van de 2 projectleiders. "Hans, kun je even komen? We hebben een probleem." In de auto gesprongen richting 's-Gravendeel om bijstand te verlenen aangaande het probleem. Op de locatie aangekomen zag ik direct al wat er aan de hand was. Van een stuk zanddepot (net achter het reeds aanwezige wandje aan de zuidkant) had men op vrijdag een stuk afgegraven.

De oeverzwaluwen maakten dankbaar gebruik van het weekend en de wand was dan al door 21 oeverzwaluwenpaartjes gekraakt. Wat nu? Toen ik de heren (hoofdvoerder en één van de projectleiders) vertelde, dat het weghalen van de wand een overtreding zou zijn van de vogelwet, kwamen ze vrij snel tot de beslissing om het werk op te schorten. Nog geen week daarna werd ik weer door mijn contactpersoon Paul van Daal gebeld met de mededeling dat er in de Dordtenaar een artikel geplaatst was waaruit bleek dat de HSL-activiteiten stilgelegd waren.

Wekelijks ging ik de wand bekijken en binnen een week was de wand van 21 holtes uitgebreid tot goed 90 holtes. De oeverzwaluwen vlogen links en rechts om je oren, zoveel waren er al. Weer een week later was het aantal bezette holtes gestegen tot rond de 150 en met de reeds aan de noordkant afgestoken wand mee tot het gigantische aantal van 223 holtes. Op mijn werk zag men in de auto de helm liggen en men was dan ook benieuwd waar ik elke keer naar toe reed. Één van mijn vakgenoten (in haar vrije tijd correspondent van het Kompas) luisterde aandachtig mee en gaf mijn telefoonnummer door aan een andere correspondent, namelijk Arie Pieters.

Vrij snel werd ik door hem gebeld en werd de kolonie oeverzwaluwen voorpaginanieuws in het Kompas. In het interview wees ik op de bijzondere "poepplank" voor huiszwaluwen in Strijensas. Prompt werd een week later de foto van deze originele vorm van poepvangen geplaatst, hetgeen vorig jaar niet lukte. Op een gegeven moment wilde men bij de HSL toch verder met het werk. De hoofdprojectleider vroeg me wanneer de zwaluwen weg zouden zijn, omdat men anders in de problemen zou komen. Afgesproken werd tijdens een gesprek ter plaatse met alle zwaargewichten van de HSL dat ik de heren wekelijks op de hoogte zou houden.

Het heeft overigens langer geduurd dan voor de HSL-mensen wenselijk was, want een 2^e broedsel werd in zeker 13 holtes geconstateerd. Uiteindelijk heb ik op maandag 8 september na ruim drie kwartier monitoring het groene licht gegeven: men kan verder met het werk aan het daar ter plaatse verschijnende viaduct.

Intussen belde Els Mannaerts van de HSL-krant voor een interview, waarbij uitgebreid werd ingegaan op de samenwerking tussen de HSL en de VWG van het HWL.

Op 11 juli heb ik een brief gestuurd aan de directie van de HSL met het verzoek aan dit gigantische werk een bepaald percentage te besteden aan een kunstwerk (in dit geval een kunstwand bestaande uit een keerwand van elk 18 voorgeboorde gaten). Nog voor ik op vakantie ging naar Oostenrijk (waar ik veel huiszwaluwen heb zien nestelen onder bruine kappen en overstekken), kreeg ik een telefoontje van Arie Bakker (van de HSL) dat hij belast werd met een mogelijke realisering van een kunstwand. Vandaag 15 oktober heb ik helaas nog geen uitsluitsel ontvangen, maar wie weet "maakt één zwaluw toch nog een zomer". Intussen hebben de projectleider, de uitvoerder en ik een "contract" ondertekend waaruit blijkt dat de oeverzwaluwen vertrokken zijn naar verre oorden en de HSL weer verder kan met zijn activiteiten. (Overigens heb ik gisteren nog twee boerenzwaluwen langs ons huis zien vliegen.)

Hans Willemsen

NOG EEN NIEUWE BROEDVOGELSOORT

Het was even vreemd opkijken toen Ronald in 't Veld en Norman van Swelm half juli de Aalscholverkolonie op de Ventjagersplaten inspecteerden. Op de strekdammen werd een nest met juveniele Kleine zilverreigers vastgesteld. Een 2^e paar maakte zich vanaf dezelfde locatie uit de voeten en heeft daar ook gebroed naar wordt aangenomen. Een opmerkelijke waarneming aangezien het hier een nieuwe broedvogelsoort voor de Hoeksche waard betreft. Ondanks het feit dat de Kleine zilverreiger een zegetocht in zuidwest Nederland maakt blijft het aantal waarnemingen in de Hoeksche Waard toch beperkt. Voor grotere aantallen moeten we naar het Kwakjeswater en Flakkee en Schouwen.

Op zijn minst opmerkelijk was ook de waarneming van 2 paren Kolganzen met jongen op de Blanke slikken van Tiengemeten. Een ontwikkeling waar niet iedereen vrolijk van wordt.

Janus Verkerk mede namens Ronald in 't Veld.

WITTE OOIEVAARS IN HET OUDE LAND VAN STRIJEN

Het moet een fantastisch gezicht geweest zijn. De loonwerker die maandagmiddag 11 augustus in het Oude Land van Strijen aanwezig was, kon zijn ogen dan ook niet geloven. Bezig met het schonen van sloten, was hij er getuige van hoe een stroom Ooievaars neerdaalde in het Oude Land. Dat gebeurde in de hoek gevormd door de Molenweg en de Voorweg, waarlangs de skelterbaan ligt. De beslist niet schuwe vogels toonden belangstelling voor de uit de sloten verwijderde substantie. Na telefoontjes naar de krant en naar vogelwerkgroepleden, waren beide snel ter plekke. Vast te stellen viel dat het ging om 61 exemplaren die, voor zover te bespeuren, alle waren voorzien van een aluminiumring. Aflezen van een ring lukte niet. Bij het verlaten van het Oude Land zagen Dick van Houwelingen en schrijver vanaf de Molenweg nog een juveniele Purperreiger neerkomen in de natuurontwikkelingsstrook. 's Avonds droefenis. Bij het positie kiezen op hoogspanningsmasten langs de Molenweg om te overnachten, werd prompt een vogel geëlectrocuteerd. Op deze lugubere wijze raakten de vogelwerkgroepleden alsnog op de hoogte van de herkomst van de ringen. Het ging om een Vogeltrekstation Arnhem ring, nummer 5936. Andere vogels overnachtten op daken van boerderijen langs de Keizersdijk.

De volgende ochtend leverde het vertrek uit het Oude Land van Strijen wederom een spectaculair tafereel op. Bij aankomst, omstreeks 11.00 uur, draaide de hele groep (61 minus 1 dus) rondjes boven het Oude Land Zuid. Daarna kwam het gezelschap naar noord vliegen, evenwijdig langs de Oudedijk, waar de vogels weer aanvingen met cirkelen. Kennelijk waren ze op zoek naar een thermiekkolom. Die vonden ze uiteindelijk boven Oude Land Oost. Dáár slaagden ze erin op aanzienlijke hoogte te komen, om daarna te verdwijnen in oostelijke richting. Hoe de exodus nadien verliep, is onbekend. In ieder geval meldde Dick Holster dat hij dezelfde ochtend een groep van 35 exemplaren zag hoog boven de Ambachtsheerlijkheid Cromstrijen.

Later raakte wel wat bekend over de herkomst. Twee dagen eerder was een groep van 61 Ooievaars gezien in Flevoland, waarschijnlijk dus dezelfde vogels. Deze bleken afkomstig uit een ooievaarsdorp bij Meppel, dezelfde locatie waar zomer 2003 Vale Gieren ooievaarspullen molesteerden. Was dat de reden dat het maandagmiddag niet lukte juveniele vogels in het gezelschap te ontdekken? In het onvolprezen 'Algemene en schaarse vogels van Nederland' valt veel te lezen over het vertrek van Ooievaars uit dit zogenaamde ooievaarsbuitenstation in de nazomer. Een groep van 61 vogels valt beslist niet uit de toon. Dat met name Ooievaars dikwijls slachtoffer worden van onze elektriciteitsvoorziening, is niet onbekend. Enkele jaren geleden

werd in Frankrijk een grote groep Ooievaars gevolgd die in de nazomer over het land trok, van noord en zuid. Eenmaal aangekomen tegen de Pyreneeën, was het aantal gedecimeerd. Nu eens niet door toedoen van Franse jagers, maar als gevolg van elektrocutie en aanvaringen met hoogspanningsleidingen.

Gerard Ouweneel

Literatuur:

Bijlsma, R.G., Hustings, F. & Camphuysen, C.J. 2001. Algemene en schaarse vogels van Nederland (Avifauna van Nederland 2). GMB Uitgeverij/KNNV Uitgeverij, Haarlem/Utrecht.

PURPERREIGER ALS LEIDINGSLACHTOFFER IN OUDE LAND VAN STRIJEN

Zondagmiddag 31 augustus vond ik langs de Molenweg in het Oude Land van Strijen een verse dode Purperreiger, een juveniele vogel van deze zomer. Het was direct duidelijk dat het ging om een leidingslachtoffer. De rechtervleugel was bijna afgescheurd, waarna de vogel naar beneden was getuimeld en waarschijnlijk zijn nek had gebroken. Droef.

Alex van der Giessen, inmiddels Mister Purple Heron van Zuidwest-Nederland, bevond zich zoals te doen gebruikelijk op zijn purperreigertrektelpost langs de Noord bij Ridderkerk. Na te zijn ingelicht over de puntgave vogel, kwam hij direct na afloop van de avondtelling naar Maasdam. Met als gevolg dat de vogel terecht kwam in het vriesvak van de koelkast van de Alex en Claudia van der Giessen.

Gerard Ouweneel

ZOMER 2003 GOED BROEDSEIZOEN VOOR DWERGGANZEN

Vorig jaar, zomer 2002, boekten de Dwergganzen in Zweeds Lapland een opmerkelijk goed broedresultaat. Dat jaar verschenen rond 20 november 2002 de eerste exemplaren in het Oude Land van Strijen, waar ze tot in februari 2003 verbleven. Het ging daarbij om een gezelschap van tussen de 25 en 30 vogels. In tegenstelling tot vorige jaren toen graslandpercelen aan weerszijden van de Waleweg bij de Dwergganzen favoriet waren, vertoonden de vogels in winter 2002-2003 voorkeur voor het 'hobbelige' grasland ten oosten van de Vlaamsche Weg, in het hart van het reservaat.

Zomer 2003 was wederom succesvol. In de nazomer verschenen op de verzamelplaats Hudiksvall in Centraal-Zweden 8 paren Dwergganzen met jongen, in totaal 18 stuks. Wanneer deze vogels, met nog andere, deze herfst in het Oude Land van Strijen verschijnen, treffen ze daar een wat veranderd Oude Land aan. Begin-september jl werden twee grote graslandpercelen, gelegen op de hoek van de Waleweg/Kreupeleweg gescheurd en geëgaliseerd. De percelen zullen dus weer grasland worden, maar het 'hobbelige' karakter zijn ze dan kwijt. En dat is nu juist het type grasland dat de Dwergganzen als overwinteringsbiotoop en trouwens ook weidevogels als broedbiotoop prefereren. Jammer dus. Hoeksche Waards Landschap nam de affaire gelijk in onderzoek waarbij duidelijk werd wat misging. De vergunning om de percelen te egaliseren was in 1996 verleend en had zijn geldigheid gehouden. Zowel de gemeente Strijen als de provincie hebben zich ook met de kwestie bemoeid, hetgeen op zich bemoedigend is. En ook hoopgevend is dat beide instanties negatief tegenover de egalisatiewerkzaamheden staan.

Gerard Ouweneel

PATRIJZEN GEVRAAGD

De Patrijs, een soort die onlosmakelijk verbonden is met akkerbouw. En daar staat de Hoeksche Waard om bekend. Dus hóórt de Patrijs zich bij ons thuis te voelen. Midden jaren negentig werd het aantal broedparen van deze fraaie soort op circa 115 geschat. Beduidend minder dan in vroeger tijden. De nieuwe broedvogelatlas geeft dat onomstotelijk aan. Maar hoe gaat het de laatste jaren met de Patrijzen op ons eiland? Een vraag die om een onderzoekje vraagt. Graag zouden we willen vernemen waar en wanneer er Patrijzen worden gezien in de periode januari tot en met half april. Gedurende die tijd zijn eerst de wintergroepjes en later de territoriale paren te zien.

We zouden het zeer op prijs stellen als tijdens de integrale roofvogeltelling ook alle Patrijzen worden genoteerd. Dat zou alvast een mooi begin zijn. In Zeeuws Vlaanderen zijn eerder dergelijke patrijzentellingen gehouden. Daarom is redelijk goed bekend wat zo'n telling zegt over het totaalbestand. We willen proberen of wij daar ook uit kunnen komen. Graag op het kaartje van het atlasblok eenmalig de waargenomen groepjes Patrijzen intekenen (bijv. "4Pa").

Na de roofvogeltelling zijn tot in april alle waarnemingen van Patrijzen zeer welkom. We hopen op net zoveel medewerking als twee jaar geleden bij de Groene Specht. Met elkaar kunnen we in betrekkelijk korte tijd veel te weten komen over soorten die een opmerkelijke opmars of neergang vertonen. Laten we hopen dat dat laatste niet (meer) geldt voor de Patrijs. Zodat we met regelmaat kunnen blijven genieten van, wat mij betreft, onze mooiste akkervogel. En niet van "geluk" moeten spreken als we een "roestig hoefijzer" op de landerijen ontwaren.

U kunt uw waarnemingen doorgeven hoe u wilt, via telefoon of per e-mail, maar graag in ieder geval datum en plaatsaanduiding (weg, dorp) vermelden; indien mogelijk kilometerhok, maar noodzakelijk is dat niet. We hopen op basis van de verzamelde waarnemingen inzicht te krijgen in het huidige bestand Patrijzen op ons eiland. We zijn erg benieuwd welk beeld de Hoeksche Waard anno 2004 te zien geeft. Verslag hiervan in een latere "In Vogelvlucht". Alvast veel dank voor de medewerking!

Martin Benard (0186-692834 of yda.benard.fysergo@hetnet.nl)

OPWINDING IN 'OOST'

Slangenarend en Zwarte Ooievaars over Maasdam

Zomer 2003 gaf alle aanleiding om een schaduwrijke hoek op te zoeken in de tuin om vanuit die plaats, voorzien van een aangenaam assortiment artikelen in de recreatieve sfeer, tuin en lucht af te speuren. Dat in ieder geval verrekijker en telescoop dan een prominente plaats dienen in te nemen in dat assortiment, kreeg auteur wederom ingescherpt op maandagmiddag 4 augustus. Om circa 15.15 uur, tijdens de thee met toebehoren, passeerde op aanzienlijke hoogte maar in goed licht een (grote) roofvogel. In de verwachting dat het weer zou gaan om een Buizerd of Bruine Kiekendief, soorten die dagelijks op alle hoogteniveaus een aantal malen over Plan Oost komen, focuste ik óók deze vogel met het altijd voor tuingebruik bij de hand liggende 8 x 23 kijkertje. Vrijwel direct rees twijfel over Buizerd of Bruine Kiek. Daarvoor was de vogel te zwaar, de staart te fors en dan een grauwig witte kleur. Ik zei: 'Els, het is een zware massieve roofvogel. Ik zou erg graag de Swarovski en het liefst de telescoop op die vogel richten. Die zijn boven...!'. Els ging. Ja, ja, partners van vogelaars gaan rechtstreeks naar de hemel. Ik volgde de roofvogels die langzaam passeerde, zonder vleugelslag, richting noord. Toen hoogste alarmfase. De vogel hield in en bleef even 'hangen', met de kop eveneens hangend, staart gespreid, en twee of driemaal geklapwiek met zijn toen ineens opmerkelijk grote vleugels. Daarna ging de vogel weer door. Nog geen zes weken eerder, op 24 juni 2003, hadden Ben van der Velden, Bart Huyzers en ik een paar uren naar de beide Slangenarenden op de Hoge Veluwe staan kijken. Dat ging ook zo, dat 'hangen', vooral ook op grote hoogte. Tegelijkertijd riep Els van boven: 'Ik zie je kijker niet, maar ik zal hier de telescoop alvast opstellen'. Ik sta er niet voor in dat mijn semi-binnensmondse reactie door de keuring zou zijn gekomen.

Toen ik vanaf de eerste verdieping de inmiddels kandidaat Slangenarend weer oppikte, was deze heel wat verder, waardoor de vogel vanachter was te bewonderen. Dat leverde op lichte onderdelen, contrasterend met een grijzere kop en donkerder bovenzijde. Voor de tweede maal ging de vogel even 'hangen', waarbij wederom de wat gierchtig hangende kop frappeerde. Els, die er niet in was geslaagd

de vogel in de telescoop te krijgen, maar wèl in een Zeiss-kijker 10 x 40, bevestigde de kenmerken. Vanuit het detachement in en rond Maasdam huizende Buizerds, waren drie exemplaren omhoog gekomen, richting suspecte roofvogel, waarvan bij mij op dat moment al vaststond dat het om een (waarschijnlijk onvolwassen) Slangenarend ging. Toen een Buizerd in hetzelfde kijkerbeeld verscheen, viel direct op het verschil in grootte. Afgezien van de zwaardere bouw, was de spanwijdte van de Slangenarend ruwweg 30% groter dan die van de langs zij komende Buizerd. In de veronderstelling waarschijnlijk een nieuwe vogelsoort voor de Hoeksche Waard te hebben gezien, ging de Slangenarend op het DVN-net en sprak ik hem in op de DBA-vogellijn, in stilte hopen dat andere vogelaars de arend ook in het vizier zouden krijgen.

De emoties waren te heftig om productief bureauwerk te hervatten. Daarom viel het besluit wat snoeiwerk te verrichten in de tuin, een arbeid die niet onder de favoriete bezigheden valt. Ditmaal bleek het toch een goede optie. Om circa 18.30 uur, ruim drie uren na de Slangenarend, kwamen twee adulte Zwarte Ooievaars over, richting zuidwest. De vogels vlogen in prima licht laag voorbij, net oostelijk van Plan Oost. Vóór het huis kon ik ze weer oppikken. Net ten zuiden van Maasdam schroefden ze naar een hoger niveau. Opgewonden telefoontjes gingen naar Janus Verkerk en de 's Gravendeelse broers om attent te zijn op passerende Zwarte Ooievaars, leverden voor hen helaas niets op. Maar goed, u begrijpt dat die avond op Lijster 17 in Maasdam een flesje wijn werd ontkurkt.

Volgens DVN zag Norman van Swelm de volgende dag, 5 augustus, 's morgens in de Kleine Slufter nabij de Maasvlakte een 'slaperige' Slangenarend, die later op de Maasvlakte een onheuse bejegening ten deel viel van twee juveniele Bruine Kiekendieven. Daarna verdween de bewuste vogel in de richting van de Nolle. Naar Normans inzicht ging het om een juveniele exemplaar Slangenarend.

Conclusie: heb altijd verrekijker en/of telescoop bij de hand. Maar dat wist u al.

Gerard Ouweneel

JONGE SLECHTVALKEN GERINGD IN HOEKSCHE WAARD.

Halverwege de klauterpartij stop ik en kijk om me heen. Boven mij klimgeit Ronald die ik niet bij kan houden. Een stuk beneden mij ploetert Norman zich een weg omhoog. Met zijn gewicht een onvoorstelbare prestatie. We hangen halverwege de hoogspanningsmast bij de Haringvlietbrug. Martin houdt beneden de wacht.

Wanneer we een half uurtje later boven aangekomen zijn moeten we de ene aanval na de andere doorstaan van een man Slechtvalk. Ik kijk naar beneden en wordt misselijk van angst. Ronald is haast bij de kast, alwaar 3 juveniele Slechtvalken moeten worden geringd. Ik besluit de laatste sprong naar de kast te wagen om het allemaal van dichtbij mee te maken.

Dan ineens zit ik rechtop in bed. De wekker is zojuist afgelopen! Ik kan het bijna niet geloven dat het niet echt is gebeurd. Wat hadden we het graag gewild.

De feiten:

4 april, een telefoontje van Gerard: "Ik had een Slechtvalk jagend vanuit de mast." Dat klonk hoopvol. Reeds vorig jaar was er sprake van een paartje bij "onze" kast. Tot broeden kwamen ze niet.

Dan op 10 april zijn er 2 ex. die door Ben v.d. Velden en Gerard om 12.20 parend worden vastgesteld bij de mast.

Het feest kan beginnen. Tussen 11 en 24 april zijn er tientallen waarnemingen in de mast van 1 en soms 2 exemplaren. Dan wordt het stiller. Mogelijk wordt er gebroed. Het duurt tot 3 mei wanneer Arie v.d. Linden een ex. in de mast ziet en op 8 mei ziet Martin Prins er eentje. De volgende weken kom ik vaak in de buurt er inspecteer de mast zorgvuldig. Zeker een keer of 15. Echter zonder resultaat. Het duurt tot 28 mei wanneer Han Benard en weer eentje ziet. Dan worden de waarnemingen weer regelmatig. 29 en 30 mei positief. Opnieuw op 7 en 14 juni. Zou het dan toch nog kunnen.

12 uren observatie

Op 15 juni wordt inderhaast een aantal mensen bij elkaar getrommeld voor een twaalf uren observatie bij de kast. Het resultaat is toch teleurstellend. 's Morgens vroeg vliegt een ex. rond de mast en land bij de kast. Na nog een rondje te hebben gevlogen keert de Slechtvalk terug en wandelt naar de kast om erin te verdwijnen. Om 10 uur komt de valk er weer uit, gaat boven op de kast zitten en duikt er vervolgens weer in. Het duurt tot 7 uur 's avonds alvorens hij/zij besluit, na een braakbal te hebben

geproduceerd, uit te vliegen en ver naar het westen te verdwijnen. Dit was de laatste mij bekende waarneming bij de kast.

Broedpoging

Ik denk dat we voor 2003 in ieder geval moeten spreken van een broedpoging. Gezien de frequentie van de waarnemingen lijkt het te zijn mis gegaan ergens rond 24 april. Landelijk gezien was 2003 een topjaar met een verdubbeling van het aantal broedparen in Nederland. Het dichtstbijzijnde broedsel vonden plaats op Shell Moerdijk en de centrale van Geertruidenberg, beiden klassiekers. Een opvallend nieuw broedgeval vond plaats op het terrein van de Shell bij Pernis alwaar werd gebroed in een oud Kraaiennest., Het eerste broedgeval voor IJsselmonde. Er vlogen 3 jongen uit.

Janus Verkerk.

DEFINITIEVE VESTIGING KLEINE BONTE SPECHT ALS BROEDVOGEL IN DE HOEKSCHE WAARD.

Al een tiental jaren werden met regelmaat Kleine Bonte Spechten (KBS) gemeld aan de zuidrand van de Hoeksche Waard. Betrof het in het begin steeds winterwaarnemingen, later verschoof dit accent naar het voorjaar. Reden temeer om deze soort dit jaar eens extra te volgen.

Vanaf begin jaren `90 was het vooral Menno Korbijn die de Esscheplaat ook vaak `s winters bezocht. Hij kwam als eerste met waarnemingen van KBS uit het gebied. Vooral aan het einde van de jaren `90 werden de waarnemingen steeds frequenter en gingen meer mensen de soort waarnemen.

25-12-90	17-3-00
15-2-92	18-11-01
2-12-95	30-12-01
18-2-96	15-9-02
31-12-97	8-12-02
26-6-99	27-4-03
19-12-99	

Data waarnemingen Kleine Bonte Specht Esscheplaat door Menno Korbijn

In het vroege voorjaar van 2003 horen Peter de Barse en ondergetekende een luid roepende KBS aan het begin van de Esscheplaat. Voor mij persoonlijk het startsein om het gebied systematisch te controleren met de bandrecorder. Een aantal speciale bezoeken volgden zonder enig resultaat. Het duurt tot 4 april wanneer Ronald in 't Veld en Martin Mollet met een nieuwe waarneming komen, dit keer in de omgeving van de middelste keet, Kraai. Op 25 april ziet en hoort Els Ouweneel met een aantal mensen 2 ex. op dezelfde locatie en op 27 april ziet Menno hier wederom een ex. Op 27 mei is hier nog steeds een vogel aanwezig. Meer dan genoeg waarnemingen over een periode van bijna 2 maanden om de soort hier aan te merken als broedvogel.

Kleine Bonte Specht per mobieltje.

Het zijn vooral Ronald en Martin die het gebied regelmatig bezoeken en zij herontdekken dan ook het ex. aan het begin van de Esscheplaat op 10 mei. De vogel is zeer prominent aanwezig en roept en roffelt zo luid en frequent dat ik zittend achter de pc kan meegenieten door Ronald zijn mobieltje!! "Als je deze zelf niet kunt vinden eet ik mijn hoed op" roept Ronald door de telefoon. Het blijkt niet nodig. De andere dag vind ik hem moeiteloos. Hoewel geen nestvondst zijn er genoeg aanwijzingen om van een 2^e territorium op de Esscheplaat te spreken.

Zeehondenplaat

Hoewel grondig geteld in maart en april voor het BMP project is het toch al 3 mei als Menno en Ronald een roepende KBS in de griend op de Zeehondenplaat vaststellen. Op 10 mei is de vogel nog steeds aanwezig en op 11 mei kan ik hem vaak en langdurig op een vaste roffeltak zien terugkeren. Op 17 mei tijdens de Hoekschewaardse vogeldag wordt dit ex. gemakkelijk ook even "meegepikt". Voldoende bewijs om te spreken van een 3^e territorium.

Biesbosch effect

De definitieve vestiging van de KBS in de Hoeksche Waard is echter geen op zichzelf staand gegeven. Ik denk te moeten stellen dat we hier te maken hebben met "het Biesbosch-effect". Ontwikkelingen in het Biesbosch-gebied worden na enige tijd ook in de Hoeksche Waard waargenomen. De oorzaak kan b.v. zijn dat het gebied is verzadigd en als het ware "overloopt" naar onze omgeving. Dat is het geval met de Havik die al vele jaren in toenemend aantal broedvogel was in de Biesbosch alvorens zich hier te vestigen.

Ook de ontwikkeling van een forse ijsvogelpopulatie in de Biesbosch, overigens sterk wisselend en afhankelijk van het voorafgaande winterbeeld, heeft zeker zijn weerslag bij ons met een kleine 10 broedparen in 2002. (op moment van schrijven 5 pr. in 2003)

Andere voorbeelden zijn o.a. de uitbreiding van de Beekjuffer, een libel die dit jaar ook op de Esscheplaat gezien is. Ook de Beverrat is een voorbeeld bij uitstek. Talrijk voorkomend in de Biesbosch en inmiddels allang niet zeldzaam meer bij ons.

Een voorbeeld voor de toekomst zou de Bever kunnen zijn. Het wachten is op de eerste **betrouwbare** waarneming!

Als regel is het vooral aan de zuidrand waar de meeste Biesbosch vergelijkbare gebieden liggen. Het is dan ook niet verwonderlijk dat hier de eerste Kleine Bonte Spechten werden gezien. De ontwikkeling in de Biesbosch is redelijk goed gedocumenteerd. In "*Broedvogels van de Biesbosch, ontwikkeling van de broedvogelbevolking 25 jaar na een nieuwe start*" 1995 is de volgende opsomming te vinden:

Status: regelmatige broedvogel.

1985 2-5 broedparen

1990 30-50 broedparen

1995 30-50 broedparen.

Er lijkt een soort stabilisatie te ontstaan en de meest logische uitbreiding van de KBS is dan te verwachten aan de zuidrand van de Hoeksche waard.

Met de definitieve vestiging van de KBS als broedvogel aan de zuidrand van de Hoeksche Waard is het raadzaam om ook elders alert te zijn op deze soort. Vooral oudere bossen met zacht hout zoals Els, Wilg en Populier hebben de voorkeur.

Janus Verkerk, mede namens Ronald in 't Veld en Menno Korbijn.

DE DWERGGANZEN VAN ANJUM (ERIK VAN OMMEN EN GERARD OUWENEEL.)

Schilder Erik van Ommen en schrijver Gerard Ouweneel brengen ons in vervoering, met prachtige beelden en treffende woorden, naar de overwinteringsgebieden en broedplaatsen van de kleinste bij ons verblijvende gans, de Dwerggans.

De Dwerggans heeft het erg moeilijk in Scandinavië en stond daar op punt van verdwijnen als broedvogel. Zweedse vogelaars trokken zich dit lot aan en startten een project met de hoop een keerpunt te kunnen bewerkstelligen. Boeiend zijn de overdenkingen en het betrekken van Brandganzen, om te zorgen dat de "project Dwergganzen" in een veilig overwinteringsgebied terecht gaan komen en blijven komen.

Het verhaal begint in de Anjumerkolken, in noordoost Friesland, waar de Dwergganzen als eerste in Nederland arriveren. Gerard en Erik brengen ons al snel in contact met de man die ze al sinds jaar en dag in het noorden volgt, waar ze nabij zijn huis verblijven. De tekeningen vullen de fantasie van de woorden en doen de vogels leven. Anders dan de titel doet vermoeden beperken de makers van het boek zich niet tot de Dwergganzen, maar kunnen we ook genieten van andere noordelijke trekvogels.

Het boek beschrijft ook de kunst van het zoeken in het prachtige weidelandschap en het onderscheiden van de Kolganzen. Vanuit ervaring weten we dat het niet eenvoudig, maar als je ze eenmaal kent, dat weet je dat het totaal verschillende vogels zijn. Alleen uiterlijk lijken op elkaar. Zaken die fijntjes aan de orde worden gebracht.

Na Anjum, gaan ze naar de Hoeksche Waard, waar de schrijver ze met grote passie al jaren volgt. De twee kerngebieden waar de vogels zijn terug te vinden zijn het Oude Land van Strijen en de Korendijksche Slikken. De soort heeft niet alleen een enthousiasme losgemaakt bij de schrijver, maar ook bij een paar andere lokale vogelaars en ganzenfreaks. Stap voor stap worden we hierin meegenomen. Ook in de potentiële en reële bedreigingen en de kwetsbaarheden waarmee de ganzen te maken hebben.

Februari / maart gaan de vogels aan de terugreis beginnen, via Anjum, naar de noordelijke broedgebieden in Zweden; onherbergzame en muggenrijke streken. De vastleggers vertolken, tezamen met de Friese dwergganzenfan en Zweedse projectdeelnemers in woord en beeld het genieten en lijden. Wat is mooier dan deze goudoogjes in hun prachtige, onmetelijke broedgebieden te zien en te horen, met talloze dansen en zoemende muggen rond je hoofd en waar moderne faciliteiten ver weg liggen.

Conclusie: een prachtig boek, over een fascinerende wintergast, waar de afbeeldingen en woorden je naar allerlei denkbeelden voeren, dat in de kast van de Hoeksche-waardse vogelaar niet mag ontbreken.

De Dwergganzen van Anjum.
Uitgegeven door de KNNV onder ISBN 90-5011-170x

Bart en Gert Huijzers

VLERKENSTREKEN

Tijdens de laatste vogelwerkgroep vergadering afgelopen voorjaar mocht ik uit handen van de schrijver het onofficiële eerste exemplaar van "Vlerkenstreken" in ontvangst nemen. Een aangename verrassing! In mijn niet voorbereide en daardoor ongetwijfeld wat stuntelige dankwoord sprak ik in ieder geval de woorden: "dit is verplichte literatuur voor iedere Hoeksche-waardse vogelaar". En die opmerking staat nog steeds.

Vlerkenstreken is namelijk een bundeling van 62 verhalen over vogelaars en vogels, en situaties die beiden kunnen overkomen. Vooral hoe het gedoe van vogelaars onderling op niet-vogelaars soms wat raadselachtig overkomt krijgt in het boek ruime aandacht en dat maakt nu juist het lezen een feest van herkenning. De hang naar het Nederland van vroeger, de blik naar de toekomst, trekvogels, invasievogels, soortenjagen, inventariseren, stuklopende relaties en ontstane relaties door het vogelen, reizen, vogelwerkgroepen, vergaderingen hiervan, vogels uit de tuin, de Hoeksche Waard, Europa en Siberië, het komt allemaal aan bod, vaak met een knipoog naar de lezer.

Daarnaast is het boek rijkelijk voorzien van illustraties door Erik van Ommen (ja, die van de Bastaardarend).

Mochten sommige anekdotes U bekend voorkomen dan kan dat kloppen. De schrijver heeft zich n.l. soms ook laten inspireren door de vogelwerkgroep Hoeksche Waard.....

Het boek is te bestellen door Euro 22,95 over te maken op giro 964472 t.n.v. "Het Vogeljaar" te Hedel. Abonnees van dit tijdschrift betalen Euro 15,95.

Janus Verkerk.

Naschrift redactie

'Het Vogeljaar' heeft ook nog een speciale actie verbonden aan 'Vlerkenstreken'. Wanneer u iemand abonnee maakt van 'Het Vogeljaar' en Euro 32,50 overmaakt op postrekening 96 44 72 van 'Het Vogeljaar', dan ontvangt de nieuwe abonnee twee jaar lang 'Het Vogeljaar' en u ontvangt 'Vlerkenstreken' gratis thuis. Bent u zelf nog geen lid en betaalt u eveneens Euro 32,50 dan ontvangt u twee jaar lang 'Het Vogeljaar' en 'Vlerkenstreken'.

CENTRAAL ARCHIEF BROEDVOGELS HOEKSCHE WAARD

Tijdens het schrijven van het boek "Vogels van de Hoeksche Waard" bleek dat er redelijk wat gegevens van ons eiland bekend waren. Die waren echter her en der verspreid bij diverse mensen gearhiveerd. Han en Martin Benard deden als eersten een aanzet een centraal archief van de grond te krijgen in de vorm van het verzamelen van losse waarnemingen t.b.v. het Bijzondere Soortenproject Hoeksche Waard. Hierbij werd tevens gevraagd van enkele soorten ook het voorkomen als broedvogel door te geven. Dat laatste is echter niet van de grond gekomen.

Zelf heb ik nu 2 seizoenen alle wintertellingen die op ons eiland worden gehouden verzameld en daarvan een verslag gemaakt. Uitgebreide gegevens hiervan gaan o.a. op diskette naar Janus Verkerk en Rob Strucker. Dit voor risico spreiding (b.v. brand) en ze zijn ook direct beschikbaar voor onze vereniging.

Een belangrijk punt wat mijns inziens nu nog ontbreekt is het verzamelen en vastleggen van welke soorten vogels op ons eiland broeden, en met hoeveel paren. Ik wil dit jaar, en als het lukt ook in de toekomst, alle gegevens daarvan verzamelen en er een verslag van maken. Ik denk hierbij aan alle broedvogeltellingen: BMP tellingen, WOP locaties en alle andere tellingen en onderzoeken die worden gehouden. Van de roofvogels en de huis- en oeverzwaluwen kan ik de aantallen van de desbetreffende verslagen meenemen. Maar ook losse waarnemingen van minder algemene en zeldzame broedvogels zijn uiterst welkom.

Voorbeelden hiervan zouden kunnen zijn: IJsvogel, Roodborsttapuit, Kluut, Kleine plevier, Kwartel, Kwartelkoning, Visdief, Kleine bonte specht, Uilen enz. enz. Let wel dit zijn slechts voorbeelden, in principe is elke serieuze melding van vrij zekere of zekere broedgevallen van minder algemene soorten in de Hoeksche Waard welkom.. Door deze gegevens te publiceren en centraal vast te leggen kun je voorkomen dat die in de toekomst verloren kunnen gaan door b.v. brand, het afmelden als lid van de VWG om welke reden dan ook, enz., "

Omdat ik niet precies weet welke projecten in de 4 vogelwerkgroepen lopen zou ik de coördinatoren van die groepen willen verzoeken hieraan verdere bekendheid te geven. Na afloop van het broedseizoen zou ik de resultaten van alle gehouden tellingen graag ontvangen. De losse meldingen van minder algemene soorten kunnen vanzelf ook telefonisch worden doorgegeven, graag met plaats en / of poldernummer. Van deze soorten zou ik ook graag willen weten of het waarschijnlijke, vrij zekere of zekere broedgevallen zijn. Van alle ontvangen gegevens wil ik een verslag maken voor onze VWG. Voor de vereniging worden de gegevens per gebied vastgelegd zodat die, indien gewenst, altijd beschikbaar zijn. Dit project heeft alleen kans van slagen met de volledige medewerking van alle VWG leden, maar daar reken ik op. Vragen zijn altijd welkom.

Arie van der Linden
Korte Smidsweg 1
3295 BC 's Gravendeel
Telefoon: 078 6732484

INVENTARISATIE VAN DE EKSTER EN DE ZWARTE KRAAI IN DE GEMEENTE OUD-BEIJERLAND IN 2003

Inhoud

- Inleiding
- Methode
- Aantallen en verspreiding
- Nestbouwperiode
- Plaatstrouw

- Nestbomen
- Nesthoogtes
- Conclusie en discussie
- Medewerkers
- Literatuur

Figuren & tabellen

- *Tabel 1 - Overzicht aantal nesten per wijk*
- *Tabel 2 – Aantallen en dichtheden*
- *Figuur 1a,1b - Dichtheidskaartje Ekster en Zwarte Kraai*
- *Figuur 2a,2b - Nestbouwperiode*
- *Figuur 3 - Plaatstrouw*
- *Figuur 4a,4b – Nestbomen*
- *Figuur 5 - Nesthoogtes*

INLEIDING

De Ekster komt in Nederland voor met ca. 51000 broedparen (SOVON 2002). De Zwarte Kraai is talrijker met 86000 paar. In de Hoeksche Waard wordt het aantal broedparen van de Ekster op 160-170 geschat en dat van de Zwarte Kraai op 210-220 (Luitwieler et al 1999).

De gemeente Oud-Beijerland heeft een oppervlakte van 1960 ha. De bebouwde kom beslaat ca 600 ha. en bevindt zich in het noordelijk deel. De gemeente wordt in het noorden begrensd door Het Spui en de Oude Maas, in het noordoosten door De Vliet, in het oosten en zuiden door de Oud-Beijerlandsche Kreek en in het westen door de Nieuw-Beijerlandsche Kreek.

Het zuidelijk deel heeft een agrarische functie. Het wordt hoofdzakelijk gebruikt voor akkerbouw; ook vindt men er (laagstam)boomgaarden, enkele glastuinbouwbedrijven en kleine percelen weiland.

De polder Oud-Beijerland wordt van noord naar zuid doorsneden door de Langeweg en van west naar oost door de 1^e en 2^e Kruisweg. Langs deze wegen bevinden zich verspreide akker- en tuinbouwbedrijven. Lintbebouwing kan worden aangetroffen langs de Zinkwegsedijk en het Vuurbaken, in het westelijke buitengebied.

Evenals in 2002 werden in de gemeente Oud-Beijerland de broedgevallen van genoemde soorten in kaart gebracht.

METHODE

In 2002 werden 107 nesten geregistreerd. Hiervan waren er 52 bezet door kraaien en eksters en 55 onbewoond of verlaten.

Nadat het blad van de bomen was werd in het najaar opnieuw een ronde langs de nesten gemaakt. Er werden 9 nieuwe nesten gevonden, maar 49 nesten waren verdwenen.

In 2003 werden 94 nieuwe nesten gevonden; gedurende het voorjaar was het bestand aan ekster- en kraaiennesten zo'n 161 stuks. Wanneer het formaat reden tot twijfel gaf over de vraag of het wel om een ekster- of kraaiennest ging, werd het nest zekerheidshalve geregistreerd.

Doel van het onderzoek was ook in 2003 om zo veel mogelijk zekere broedgevallen van beide soorten vast te stellen. Hierbij werden de aanwezige en nieuw gebouwde nesten als uitgangspunt genomen en de nestlocaties zo veel als nodig bezocht.

Pas als voldoende zeker was dat een nest bewoond was, werd dit als broedgeval meegeteld.

Hiervoor werden de criteria van broedzekerheid (SOVON, handleiding BMP 1996) als uitgangspunt genomen, met dien verstande dat als geldige waarneming werd meegeteld:

- een code 6 waarneming: bezoek aan (waarschijnlijke) nestplaats **na 15 april**
- een code 13 waarneming: broedende vogel op het nest of
- een code 13 waarneming: bezoek van een vogel aan het nest (voeren) **na 1 mei**
- een code 16 waarneming: nest met jongen

Het onderzoek is door de gehanteerde criteria wel vrij arbeidsintensief; op deze manier wordt echter voorkomen dat nesten worden meegeteld, welke na de nestbouw zijn verlaten en/of nesten welke uitsluitend als speelnest worden gebruikt (Ekster).

Doordat bijna alle eksternesten zijn voorzien van een huif (overkapping), een bescherming tegen predatie, is een broedende vogel op het nest bijna niet te zien. Er moet dus gepost worden om waarnemingen van aan- of afvliegende vogels te verkrijgen. In tegenstelling tot een eksternest is een kraaiennest altijd open en, indien althans het nest gelokaliseerd is, levert de waarneming van een broedende vogel minder problemen op.

AANTALLEN EN VERSPREIDING

aantallen

In 2003 werden 66 bewoonde eksternesten gevonden en 22 bewoonde kraaiennesten.

Minimaal 2 van de geregistreerde nesten waren bezet door houtduiven, 1 door een Gaai en 1 door een Torenvalk.

Zo'n 69 nesten waren onbewoond of verlaten.

In 2002 werden 39 ekster- en 13 kraaiennesten gevonden.

Hierbij moet worden opgemerkt dat in 2003 belangrijk meer tijd in het onderzoek is geïnvesteerd. De conclusie dat de ekster- en kraaienpopulatie aanzienlijk zou zijn toegenomen in vergelijking met vorig jaar is dan ook niet gerechtvaardigd.

verspreiding

Nestgelegenheid voor eksters en kraaien wordt in Oud-Beijerland binnen de bebouwde kom vooral gevonden in de 'groene' wijken Zoomwijck en Zuidwijk, het Laningpark, het Spuijpark en de Oude Tol, het wijkpark 't Admiraaltje, langs de Boezem en op het industrieterrein De Bosschen.

In boomarme wijken (Centrum, Zeeheldenwijk, Spuioever en de recente nieuwbouwwijken Poortwijk en Even Buiten) komen eksters en kraaien nauwelijks tot broeden.

In het buitengebied is het aanbod van nestbomen vrijwel beperkt tot de Zinkwegsedijk in het zuidwesten, de omgeving van de Stougjesdijk en manege 'De Greup Stables' in het noordoosten, het bosje ten zuiden van de Groeneweg en de verspreid voorkomende erfbeplanting bij boerderijen en woonhuizen.

De Oud-Beijerlandse Langeweg en de beide kruiswegen in de polder zijn respectievelijk alleen met haagbeplanting en niet met bomen beplant en hier bevinden zich, met uitzondering van enkele erfbeplantingen en een hoogspanningsmast dan ook geen ekster- of kraaiennesten.

Uit de verspreidingskaart blijkt dat meer dan de helft van de kraaiennesten zich buiten de bebouwde kom bevindt. Van de kraaien, welke binnen de bebouwde kom broeden, nestelt het leeuwendeel in de buitenranden van het dorp of op het industrieterrein De Bosschen.

De eksternesten zijn verspreid door het dorp te vinden, mits er maar geschikte nestbomen voorhanden zijn. De verdeling van de nesten over de verschillende wijken in de bebouwde kom en het buitengebied is samengevat in tabel 1.

Wanneer we de gemeente via een denkbeeldige lijn in tweeën opsplitsen tussen een noordelijk deel ('dorp') en een zuidelijk deel ('buitengebied'), (beide delen met een oppervlakte van ca 10 km²) waarbij de grens onder de Groeneweg en de Kwakscheweg wordt getrokken, bevindt zich maar liefst 85% van alle nesten in het noordelijk deel ('dorp'), te weten 73% van de kraaiennesten en 89% van de eksternesten.

dichtheden

De grootste dichtheden worden bij de eksters bereikt in de Zoomwijk, met een maximum van 11 broedparen p/100 ha. (km-hok); bij de kraaien is de dichtheid het hoogst op industrieterrein De Bosschen met maximaal 3 broedparen p/100 ha.

Tabel 1 - Aantal nesten in de Gem. Oud-Beijerland, binnen en buiten de bebouwde kom en gerangschikt naar dorpswijk

	Ekster	Zw.Kraai
Zoomwijk	14	3
Zuidwijk	12	1
De Bosschen	9	2
Croonenburgh	4	2
Oosterse Gorzen	3	
Centrum Zuid	2	
Zeeheldenwijk	2	
Centrum Noord	1	
Even Buiten	1	
Spuioever	1	1
binnen bebouwde kom	49	9
Zuid-West	8	4
Noord-Oost	5	4
Zuid-Oost	2	4
Noord-West	2	1
buiten bebouwde kom	17	13
Totaal	66	22

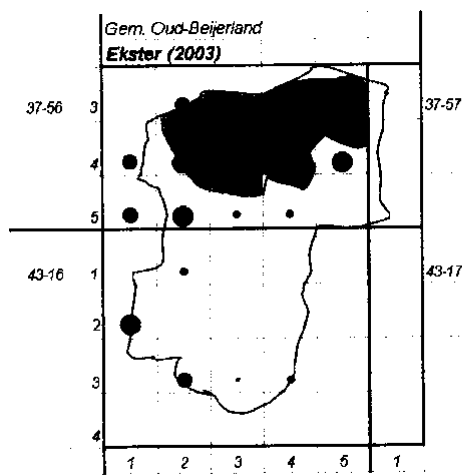

Fig. 1a Dichtheden per 100 ha

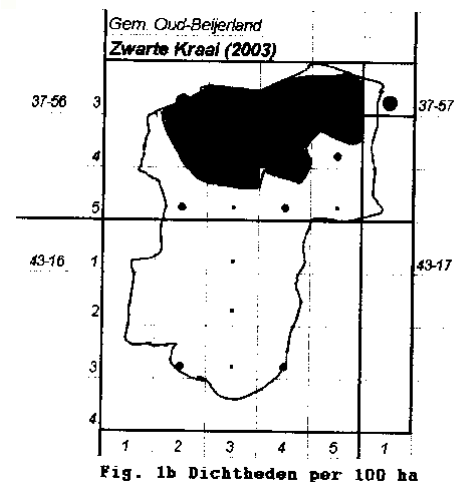
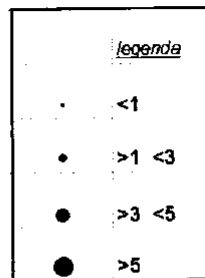

Fig. 1b Dichtheden per 100 ha

De gemiddelde dichtheden bedragen in het noordelijke deel ('dorp') voor de Ekster 5,9 paar p/100 ha en voor de Zwarte Kraai 1,6 paar p/100 ha. In het zuidelijk deel ('buitengebied') is de spoeling aanzienlijk dunner. De dichtheden p/100 ha bedragen hier resp. 0,7 en 0,6 paar. Voor een vergelijking van de dichtheden wordt verwezen naar tabel 2.

populatie

Lang niet alle eksters en kraaien bezitten ook een territorium. Uit allerlei onderzoeken aan deze soorten blijkt dat een populatie voor ongeveer 40% uit juveniele en ongepaarde vogels bestaat. Deze

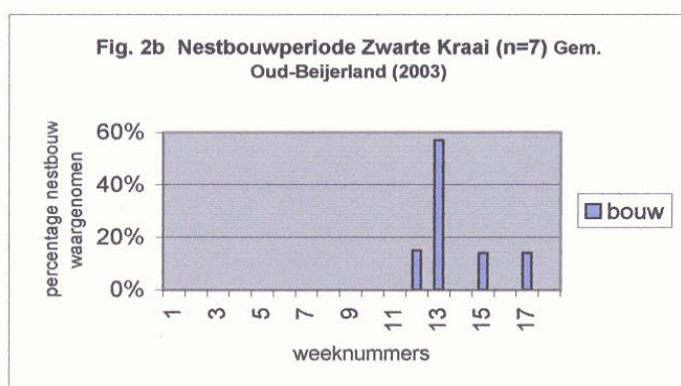
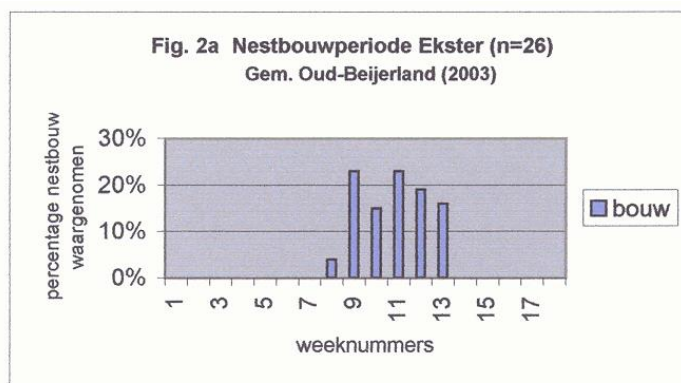
Tabel 2 - Aantallen, dichtheden, populaties en verhouding E:K, in vergelijking met Nederland(NL), Hoeksche Waard(HW) en Midden Zeeuws-Vlaanderen(Mid Z. Vl.)			
		ekster	zwarte kraai
aantal paren NL	(SOVON 2002)	51000	86000
aantal paren HW	(Luitwieler et al 1999)	160-170	210-220
aantal paren OBL	(v.Gessele 2003)	66	22
dichtheden NL dorpen p/100 ha	(SOVON 2002)	4-12	1-3
dichtheden OBL dorp p/100 ha	(v.Gessele 2003)	5,9	1,6
dichtheden NL buitengeb p/100 ha	(SOVON 2002)	0,05-2,5	1
dichtheden OBL buitengeb p/100 ha	(v.Gessele 2003)	0,7	0,6
gem.dichtheid OBL p/100 ha	(v.Gessele 2003)	3,4	1,1
gem. dichtheid MidZ. Vl. p/100 ha	(Castelijns 2002)	2,9	1,9
schatting voorjaarspopulatie (exx)	(v.Gessele 2003)	220	60
schatting najaarspopulatie (exx)	(v.Gessele 2003)	310-330	100-120
verhouding ekster : zwarte kraai			
Nederland		1 : 1,7	
Hoeksche Waard		1 : 1,3	
Oud-Beijerland		3 : 1	
Midden Zeeuws-Vlaanderen		1,5 : 1	

vogels staan klaar om ongevalen plaatsen in een territorium direct in te nemen. Verder wordt uit onderzoek duidelijk dat ongeveer de helft van de broedparen jongen voortbrengt, gemiddeld 2-4. E.e.a. in ogenschouw nemend kan de voorjaarspopulatie van de Ekster in de gemeente Oud-Beijerland worden geschat op ongeveer 220 ex. en de zomerpopulatie op ca. 310-330 ex. De voorjaarspopulatie van de Zwarte Kraai kan worden geschat op ca 60 ex en de zomerpopulatie op zo'n 100-120 ex.

Nestbouwperiode

Eksters beginnen al vroeg met de nestbouw. Bijna alle nesten worden voor eind maart gebouwd. In Oud-Beijerland werden de eerste bouwactiviteiten op 23/2 opgemerkt en de laatste op 28/3, ruim voordat het blad aan de bomen komt. Op 22/3 was 85% van de eksters al aan het bouwen. Het is echter niet uitgesloten dat in april ook nog wordt gebouwd; meestal betreft dit een tweede poging.

Kraaien beginnen veel later met het bouwen van het nest. De nestbouw valt minder op, omdat in deze periode al blad aan de bomen komt. De eerste bouwende kraaien werden op 22/3 gezien en de laatste op 23/4. Eind maart was echter al 71% van de kraaien aan het bouwen.

Plaatstrouw

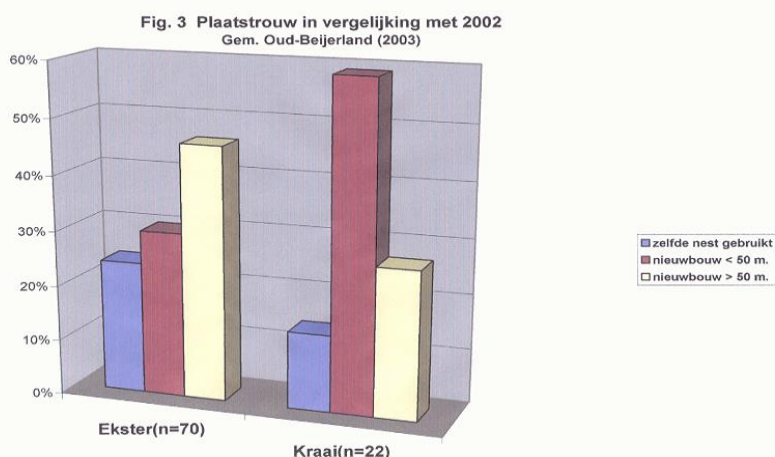
Doordat een groot aantal nesten al eerder in kaart was gebracht kon ook een indruk worden verkregen van de plaatstrouw van de eksters en kraaien ten opzichte van 2002.

In 2003 keerde 24% van de eksters op hetzelfde nest terug. Het nest wordt meestal wel opgeknapt. 30% bouwde een nieuw nest op dezelfde plaats of binnen 50 meter van het nest van het jaar

2003	<i>Nestbouwlocaties vergeleken met 2002 (n=159)</i>	<i>totaal</i>	<i>Ekster</i>	<i>perc</i>	<i>Kraai</i>	<i>perc</i>
			<i>(n=114)</i>		<i>(n=45)</i>	
***	zelfde nest gebruikt als in 2002	20	17	14,9%	3	6,7%
**	nieuw gebouwd 2003 op exact dezelfde plaats als in 2002	9	7	6,1%	2	4,4%
*	nieuw gebouwd 2003 <50 m. van nestlocatie 2002	25	14	12,3%	11	24,4%
	nieuw gebouwd > 50 m. van bekende nestlocatie	38	32	28,1%	6	13,3%
?	nieuw gebouwd of bestaand nest maar niet opgemerkt 2002	33	21	18,4%	12	26,7%
	oud nest (onbewoond)	34	23	20,2%	11	24,4%
	SUBTOTAAL	159	114		45	
	verdwenen	62				
		221				
	<i>(excl. TV (1x) en G (1x))</i>					
	<i>samengevat (n=159)</i>	<i>totaal</i>	<i>Ekster</i>	<i>perc</i>	<i>Kraai</i>	<i>perc</i>
			<i>(n=114)</i>		<i>(n=45)</i>	
	zelfde nest gebruikt	20	17	14,9%	3	6,7%
	nieuw gebouwd, zelfde plaats of <50 m.	34	21	18,4%	13	28,9%
	nieuw gebouwd op >50 m. van loc. 2002	38	32	28,1%	6	13,3%
	nieuw gebouwd of bestaand nest maar niet opgemerkt	33	21	18,4%	12	26,7%
	oud nest (onbewoond)	34	23	20,2%	11	24,4%
		159	114		45	
	<i>samenvatting zonder laatste 2 categorieën</i>		<i>Ekster</i>		<i>Kraai</i>	
			<i>(n=70)</i>	<i>perc</i>	<i>(n=22)</i>	<i>perc</i>
	zelfde nest gebruikt		17	24,3%	3	13,6%
	nieuw gebouwd <50 m. van nestplaats uit 2002		21	30,0%	13	59,1%
	nieuw gebouwd op >50 m. van loc. 2002		32	45,7%	6	27,3%
	tbv grafiek					
	<i>Nestbouwlocaties vergeleken met 2002</i>		<i>Ekster(n=70)</i>		<i>Kraai(n=22)</i>	
	zelfde nest gebruikt		24%		14%	

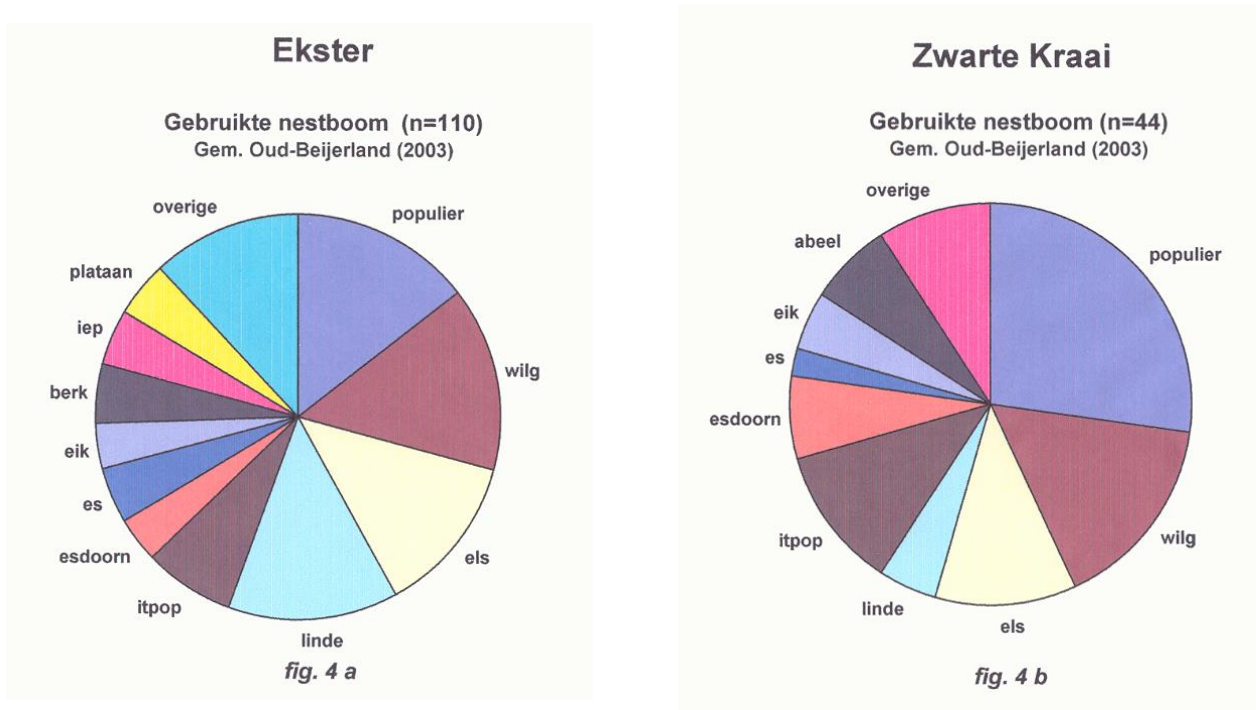
daarvoor. In enkele gevallen werd een nieuw nest naast of boven het oude gebouwd. De overige nesten werden verder dan 50 meter van een bestaande nestlocatie gebouwd.

Kraaien blijken plaatstrouwer te zijn dan eksters. 14% gebruikte hetzelfde nest en 59% bouwde nieuw op dezelfde plaats of binnen 50 meter van het oude nest. Slechts 27% van de nieuwe nesten werd gevonden op grotere afstand dan 50 meter van een bestaand nest.

Nestbomen

Ook is weer gekeken naar de voorkeur voor een bepaalde boomsoort. Uiteraard hangt deze voorkeur in hoge mate af van de beschikbaarheid van de nestbomen. In totaal werden in 23 verschillende boomsoorten nesten aangetroffen.

De (Canada)populier, wilg, els, linde en Italiaanse populier komen als populairste nestboom naar voren.

Populieren en wilgen zijn veel aangeplant langs de dorpsrand of als solitair of groep in de wijken. In het buitengebied staan ook populieren bij boerderijen en sportvelden en wilgen langs de rivieren. De Lindes zijn hoofdzakelijk in de bebouwde kom te vinden; hier flankeren zij de Lanings in het park, de Koninginneweg en de Beijerlandsedijk.

Elzenbeplanting is aanwezig langs het Binnenpad en verspreid in parken en op andere plaatsen. Italiaanse populieren zijn aangeplant langs de Groeneweg en in het buitengebied op diverse plaatsen als haag langs boomgaarden of als erfafscheiding. In een hoogspanningsmast werden 2 kraaiennesten aangetroffen, een oud onbewoond nest en een

Eksters en kraaien in Oud-Beijerland (2003)			
gebruikte nestboom	(n=154)		
	ekster(n=110)	kraai(n=44)	
abeel		3	populier 16
Am. Eik	2		wilg 16
appel	2		els 14
berk	5		linde 15
beuk	2		itpop 8
ceder	1		esdoorn 4
den	1		es 5
eik	4	2	eik 4
els	14	5	berk 5
es	5	1	iep 5
esdoorn	4	3	plataan 5
iep	5		overige 13
itpop	8	5	
kronkelwilg	1		
lijsterbes	1		
linde	15	2	populier 12
rode meidoorn	1		wilg 7
paardekastanje	2		els 5
plataan	5		linde 2
canada populier	16	12	itpop 5
prunus		1	esdoorn 3
treurwilg		1	es 1
wilg	16	7	eik 2
hoogspanningsmast		2	abeel 3
			overige 4
	110	44	44
basis zijn de 161 thans aanwezige nesten minus de niet bekende boomsoort en de nesten die werden bezet door gaai, tv, kauw en houtduif (tot. 7x)			
basis zijn de 161 thans aanwezige nesten minus de niet bekende boomsoort en de nesten die werden bezet door gaai, tv, kauw en houtduif (tot. 7x)			

Duidelijk is dat het accent in de verspreiding in en rond het dorp ligt. In het buitengebied komt slechts een relatief klein deel van de onderzochte kraaiachtigen tot broeden. Een gebrek aan nestbomen in dit open landschap is hier in belangrijke mate debet aan.

Er is veel concurrentiestrijd tussen kraaien en eksters. Het lijkt erop dat in de strijd om de nestplaatsen de Ekster meestal het onderspit moet delven. Door tussen de mensen in de wijken te gaan broeden wordt de kans op een succesvol broedsel voor de Ekster aanmerkelijk groter. Kraaien wagen zich in het algemeen veel minder tussen de bebouwing. Op het Binnenpad bouwden eksters aan een oud kraaiennest maar de kraaien eisten het nest met succes op. In Het Admiraaltje daarentegen poogden kraaien hardnekkig een nest te bouwen maar kregen van de eksters geen kans. Aan de Sportlaan broedden Ekster en Kraai op ca. 5 meter van elkaar, maar onbekend is of beide broedsels succesvol waren.

Op enkele plaatsen bevindt zich nog een flink aantal oude, onbewoonde nesten, o.a. bij de Elzentuin en in de noordoostelijke hoek. Er is echter geen enkele aanwijzing verkregen over een verband tussen leegstand en een eventuele bestrijding van kraaien en eksters.

Opmerkelijk kan de vondst van een grondnest van de Zwarte Kraai in de Krimpenerwaard worden genoemd! (*Tertouw 2002*) Vermoed wordt dat een combinatie van een gebrek aan geschikte broedplaatsen en een hoge weidevogelstand het paar ertoe gebracht heeft een broedplaats in het grasland te kiezen. Of is het wellicht het antwoord van de Zwarte Kraai op de suggestie van een onderzoeker in Midden Zeeuws-Vlaanderen om in goede weidevogelgebieden alle potentiële nestbomen rigoureuus te kappen?

Medewerkers

Aan de inventarisatie werkten mee: Remco Veelenturf en Gerard Nelemans.

Rob Strucker wordt bedankt voor de adviezen en het kritisch doornemen van de tekst van het verslag.

Frank van Gessele

Literatuur

Dijk, A.J. van - 1996 - Handleiding Broedvogel Monitoring Project - SOVON

Laet, Jenny de – 1998 - De Ekster in zwart en wit – Vubpress, Brussel

Luitwieler et al – 1999 - Vogels van de Hoeksche Waard – Oud-Beijerland

SOVON – 2002 - Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000 – Ned. Fauna 5

Castelijns, Henk – 2002 - Inventarisatie van kraaiachtigen in Midden Zeeuws-Vlaanderen –
Het Vogeljaar 51-3/2003

TUINIERN EN VOGELN

Maandag 24 maart 2003 was het, zoals vrijwel de gehele maand maart, mooi weer en ik besloot maar weer eens wat aan de tuin te doen. Toen ik naar de schuur liep om wat spullen te halen voor die klus vloog er dichtbij een Houtsnip langs. Je denkt “toch nog een leuke soort vandaag”. Halverwege de ochtend kwam Koos nog even langs en omdat grondwerk en het tillen van grinttegels van 60 x 40 toch pittig zijn spraken we af 's middags nog eens het Groot Koninkrijk te bezoeken. Het werk aan de tuin kon morgen ook nog gedaan worden. Bij aankomst 's middags in voornoemd gebied liepen we bij het haventje eerst door de struiken naar de Oude Maas om te kijken of vandaar nog wat extra's te zien was, dit i.v.m. de aanstaande inventarisatie. In de struiken ontdekten we eerst een Roodborst en direct erna stonden we vrijwel oog in oog met een Vuurgoudhaantje die zelfs zonder kijker mooi te zien was. Daarna volgden we de dijk tussen de polder en het rietgors. Na enige tijd vloog er een groepje Kieviten laag over de polder in, vermoedelijk komend van de strekdammen langs de rivier. In één oogopslag zag ik er een kievit tussen met een afwijkend vleugelpatroon: veel wit in het midden boven op de vleugels. Ik riep dit direct naar Koos die zei, toen hij hem vond, het idee te hebben dat hij wat anders vloog. Dit kwam mogelijk door de afwijkend gekleurde vleugels. Ik volgde de betreffende “Kievit” om te zien of en zo ja waar hij ging zitten. Toen hij dit deed zijn we snel terug gelopen en op die plaats aangekomen kon ik vanaf de dijk met de verrekijker zien dat het een Steppekievit moest zijn, een vogel die ik 2 jaar eerder ook al eens gezien had. Daarna brak er lichte paniek uit: ik had geen telescoop bij me, ook geen vogelgids om helemaal zeker te zijn en geen inventarisatie atlas om

dit te melden. Dus zijn we met rasse schreden het langer als anders lijkende pad terug gelopen naar de ingang, waar mijn fiets stond. Naar huis rijdend bleek mijn conditie een stuk minder te zijn als in de tijd dat ik met hardlopen moest stoppen en daarom ben gaan vogelen. Koos zou in het Groot Koninkrijk blijven en proberen de vogel vanaf het fietspad op te zoeken en te volgen. Thuis heb ik alle benodigde spullen opgezocht, in de auto geladen om daarna snel terug te gaan om de vogel met de telescoop te zien. En jawel hij zat nog in hetzelfde weiland en het was met zekerheid een Steppekievit. Hierna konden wat mensen worden gebeld en volgde de melding op de vogellijn. Toen ik daarmee bezig was kwam er een helikopter langs gebied en alles vloog weg. Na een poosje arriveerden Liesbeth Verkerk met buurman Leeuwenburgh als eersten, maar geen Steppekievit dus. Een halfuurtje nadat ze opgevlogen waren kwam er een groepje Kieviten terug, die op vrijwel dezelfde plaats landden. Liesbeth ontdekte als eerste dat er één met een afwijkende vleugeltekening tussen zat en ja hoor hij was er weer. Dus daarna weer verder bellen naar eventuele geïnteresseerden. Toen ik Gerard Ouweneel belde kwam er een vliegtuigje over en alweer vloog alles op, juist op het moment dat Els opnam. Daarom hoorde ze eerst een nogal vreemd woord voor ik me melde (een Engels woord van 4 letters dat wel vaker wordt gebruikt maar geen algemeen beschaafd Nederlands is). Nogmaals sorry het zullen de emoties van het moment wel zijn geweest. Gelukkig viel deze maal de groep direct weer in op hetzelfde weiland. Heel wat vogelaars uit de Hoeksche Waard (dus ook in onze VWG toch meerdere twitchers!?) en van ver daar buiten kwamen naar de vogel kijken, die ook de volgende dag nog aanwezig was. Die belangstelling was overigens zeer begrijpelijk: hij broedt in centraal Azië en overwintert in Pakistan, het Midden-Oosten en NO Afrika. De populatie grootte wordt geschat op ca 2500 – 10.000 ex en de laatste schattingen zijn zelfs nog aanmerkelijk negatiever. Jammer van zo'n prachtig beest dat om nog onbekende redenen helaas dreigt uit te sterven.

Arie van der Linden

DE 'BIG DAY' EN DE 'BIG PARTY'

Heeft een Big Day zich een vaste plaats verworven in het rijtje evenementen dat onze vogelwerkgroep jaarlijks organiseert? Daarnaast ziet het wel naar, ondanks dat het een publiek geheim is dat voorzitter Janus het gedoe van Big Days, vindt neerkomen op ongepaste soortenjagerij. Wellicht slagen zijn vogelwerkgroepleden erin hem te vermurwen, door de happening in het vervolg 'Hoeksche Waardse Vogeldag' te noemen, kortweg 'vogeldag'. Hoe dan ook, op 17 mei jl. amuseerden de acht teams te velde zich best met hun Big Day. In de vijfenhalf uur die hen was gegeven, waarbij een enkel team zich meer tijd toeëigende, sprokelden ze binnen de grenzen van de Hoeksche Waard 125 soorten bij elkaar. Na afloop hadden de deelnemers dan ook veel uit te wisselen. Dat gebeurde in de zalmvisserij 'Klein Profijt', tijdens de geanimeerde Big Party, gehouden ter gelegenheid van het twintigjarig bestaan van de vogelwerkgroep. Voor die Big Party kwamen heel wat meer leden opdagen dan voor de Big Day, zelfs leden die naar een ander deel van onze natie zijn verhuisd, maar die prima herinneringen koesteren aan onze vogelwerkgroep, eigenlijk spijtoptanten dus. Hoewel Frieda, helemaal gekomen uit het Doetinchem, schrijver toevoegde: 'je moet niet denken dat ik voor jullie kom, ik kom voor de Hoeksche Waard!' Maar goed, degenen die veronderstellen dat het koude buffet waarin ze op 17 mei 's middags zo gretig konden toetasten, onlosmakelijk is verbonden aan de Hoeksche Waardse Big Day, hierbij de ontuchtering dat dit niet het geval is. Misschien in 2008 weer, wanneer onze vogel(aars)club 25 jaar bestaat. Maar voor allen die zorg- en bijdroegen aan dat kostelijke buffet: complimenten en heel veel dank! En dat geldt ook voor Martin Mollet met zijn indrukwekkende presentatie.

Uit de discussies tussen de bigdayers over hun belevenissen viel op te maken dat de Pimpelmees de meest gezochte soort was tijdens die zaterdagochtend. In de loop van die ochtend stond het team Frank/Remco/Paul besmuikt over de heg van de tuin van Rob Burgmans te gluren, in de hoop de in die tuin broedende Pimpelmees te kunnen noteren. Want die hadden ze nog niet. De tuin zelf waagden ze niet in te gaan. Even later kwam Rob zelf aanrijden voor zijn Pimpelmees, zodat die ochtend op de Sluisjesdijk van Piershil een cohort van zes leden braaf stond te wachten op het moment dat Robs Pimpelmees acte de presence zou geven. Ook leuk voor Erna, trouwens. Of Rob van zijn concurrenten een deel heeft opgeëist van de puntenopbrengst die de Pimpelmees inbracht, is niet bekend. Maar dit gedoe over het al dan niet kunnen bijschrijven van de Pimpelmees, of een andere soort waarvoor je normaal maar uit het raam hoeft te kijken om hem te zien, zal andere deelnemers niet onbekend zijn. Want hoe gaat het? Direct na het startsignaal spoeden de deelnemers

zich naar hun eigen gebied of een van de Hoeksche Waardse hotspots, om daar te scoren. Zaterdag 17 mei 2003 waren dat vooral de Westerse Laagjes, zodat het daar al spoedig aardig druk werd. Niet ten onrechte, zoals bleek. Maar ieder zal de ervaring hebben opgedaan als Ben en schrijver. Halverwege de ochtend, bij het nalopen van de lijst met inmiddels waargenomen soorten, mis je er dan plotseling een stel die eigenlijk vanzelfsprekend zijn. Nog geen Waterhoen, Pimpelmees, Kneu, Grote Bonte Specht, Ringmus of Heggemus. Die laatste konden Ben en ik trouwens helemaal niet te pakken krijgen, terwijl de soort nota bene in mijn tuin broedt. Vóór die inventarisatie gaat het gesprek over de soorten die eerder die ochtend al werden gezien. Nadien over de soorten die nog ontbreken en de vraag hoe en waar ze in de resterende tijd nog waar te nemen. Om te voorkomen dat de tweede helft van zo'n vogelochtend een moeizaam, kilometers vretend zoekwerk wordt naar soorten die, indien men ze mist, tot zogenaamde 'schaamsorten' vervallen, ben ik van plan in het vervolg de Hoeksche Waardse Vogeldag aan te vangen in mijn tuin, na dagen tevoren te zijn begonnen deze te bedelven onder alle soorten delicatessen voor vogels die zijn te bedenken. Op het aanvangstijdstip stelt het team Ben/Gerard zich dan achter de pui op, voorzien van koffie met uitgebreid toebehoren, en onze vogeldag is begonnen op een wijze die de 65-plus vogelaar past. Die gang van zaken levert bovendien als voordeel op niet eerst twintig kilometer in te leveren op en neer naar Klaaswaal. Want dat is het eerste verdiend... (dus dat is hierbij ook gezegd! Hoeveel kilometers is Goudswaard-Klaaswaal ook weer?).

Hieronder wat merkwaardige zaken die aangeven hoe de emoties tijdens zo'n vogeldag kunnen oplopen. Het Goudswaardse team kreeg een indrukwekkende lijst bijeen, maar zag geen Kokmeeuw en Gierzwaluw... of misschien vergeten op te schrijven? Want dat lijkt nogal eens te gebeuren. Er was ook een team zonder Koolmees. En een ander zonder Blauwe Reiger. Dus opschrijven van de waargenomen soorten is een zaak om in het vervolg attent op te zijn. Een voorgedrukte soortenlijst kan het noteren en later verwerken vergemakkelijken. Nog net voor 1 uur 's middags, dus keurig voor sluitingstijd, kwam een team hijgend de zalmvisserij binnen met de verzuchting op de lippen 'geen Buizerd!' Het team dat net voor hen binnenkwam had vanaf de parkeerplaats op de dijk er nog vier boven de Oude Maas zien cirkelen en buitelen. Waarmee aangetoond dat vogels snel kunnen verschijnen en verdwijnen en het eigenlijk maar toevallig is indien de route van vogel en vogelaar elkaar kruisen. Honderdvijfentwintig soorten scoorden de deelnemers in totaal. Niet gek voor een winderige en druilerige ochtend half mei, op een tijdstip dus dat de voorjaarstrek goeddeels achter de rug is en 50% van de vogels geacht wordt op het nest te zitten. Dat aantal is een compliment voor de kwaliteit en vogelrijkdom van de Hoeksche Waard, voor de biotopen in onze streek en ook een pluim op de hoed van de leden van de vogelwerkgroep die door hun soortenkennis en determinatiekunde die 125 soorten bij elkaar kregen.

Maar de vogel(aars)dag is in de eerste plaats een dag van plezier, waarin het samen genieten van ontdekte soorten vooropstaat. Want reken erop indien die Kwartelkoning van Oude Land Noord zich nog een keer had laten horen, zodat Ben en ik 100% zekerheid gekregen hadden, dan was via de mobieltjes het bericht rondgegaan. Natuurlijk, een beetje om het kilometersaldo van de anderen ongunstig te beïnvloeden. Maar vooral om de concurrentie mee te laten genieten.

De sfeer en de totaalresultaten, daar draait het allemaal om bij de vogeldag. En beide waren uitstekend, zoals hierboven al uitgebreid door Gerard gememoreerd. Maar goed, statistieken hebben ook zo hun bekoring. Acht deelnemende teams is op zich al een formidabel resultaat. En hoe meer zielen, hoe meer vreugd, dat is wel gebleken. Maar ook: hoe completer de soortenlijst. Alle teams zagen de bewuste ochtend meer dan 80 soorten in de Hoeksche Waard, inclusief de Ventjagersplaten annex Hellegatsplaten! Reken erop dat bij een willekeurige excursie in ons land binnen zo'n kort tijdsbestek dit resultaat zelden wordt behaald. Het is al eerder gememoreerd: je kijkt anders en ziet daardoor duidelijk meer! De meeste soorten zagen Gert en Bart Huijzers: maar liefst 95! En daarbij hadden ze een gunstig kilometrage, zodat ze (wederom!) de terechte winnaars werden! Gert en Bart: drie keer is scheepsrecht, dus de volgende keer trakteren als jullie weer bovenaan eindigen! Hieronder het overzicht van de behaalde punten.

Team	Vogels 1 pt	Vogels 2 pt	Vogels 3 pt	Kilometers	Totaal
A: Rob/Lodewijk	69	13	1	57	
punten	69	26	3	18	116
B: Martin/Gerard	70	16	3	52	
punten	70	32	9	23	134

C: Gerard/Ben	70	16	6	84	
punten	70	32	18	-9	111
D: Frank/Remco	66	16	3	52	
punten	66	32	9	23	130
E: Peter/Menno/Falco/Stefan	69	13	8	69	
punten	69	26	24	6	125
F: Gert/Bart	69	19	7	55	
punten	69	38	21	20	148
G: Rob/Hans/Ellen	67	12	2	50	
punten	67	24	6	25	122
H: Han/Martin	71	15	6	60	
punten	71	30	18	15	134

Maar liefst 18 soorten werden door slechts één team gezien. Met het risico dat het een saai opsomming wordt een overzicht van betreffende soorten en hun vindplaatsen.

Een Kleine Rietgans scharrelde over de Hellegatsplaten. Deze vogel is al enkele jaren een min of meer bekende overzomeraar. Hier ook een Pijlstaart, eveneens niet onbekend als overzomeraar. In het Oudeland van Strijen was de Wintertaling aanwezig. Op de Korendijkse Slikken werd de Middelste Zaagbek gesignaleerd, waarschijnlijk de enige plek in de Hoeksche Waard waar deze soort broedt.

Een Kleine Zilverreiger werd genoteerd bij Goudswaard. Misschien wel de minst verwachte waargenomen soort was een roepende Kwartelkoning in het Noordelijk deel van het Oudeland van Strijen.

Een overtrekkende Wespindief werd waargenomen in het oostelijk deel van ons eiland. Nabij de uit zomer 2002 bekende broedplek langs de Langeweg bij Oud-Beijerland, werd de enige Boomvalk van de dag gezien. Een Slechtvalk bevond zich tegen de achterkant van de broedkist op de oeverlanden van de Ventjager, zodat de teams die alleen vanuit het zuiden de kast bespieden achter het net visten.

Een Steltkluit bevond zich op de Hellegatsplaten (met dank aan Marjan den Ouden). Een Kleine Plevier hield zich op bij de Westerse Laagjes. Deze plek was ook de enige vindplaats van één of meerdere Bonte Strandlopers en het enige Witgatje van de dag. De Dwergmeeuw werd genoteerd bij de Ventjagersplaten.

Een IJsvogel vloog langs de Hoogezandsche sluis. Iets verderop, bij de Esscheplaat, kon de Kleine Bonte Specht aan de lijst worden toegevoegd. Een Nachtegaal zong langs het pad naar de hut "De Visarend". Het mooie Paapje werd waargenomen in de Leenheerenpolder bij Goudswaard.

Nog enkele opvallende waarnemingen van soorten die door meerdere teams werden gezien. Temmincks Strandlopers waren aanwezig op de Westerse Laagjes. Maar liefst zes teams noteerden deze soort. Een Witvleugelstern bevond zich tussen de Zwarte Sterns op de Ventjagersplaten. Met enig speurwerk was het mogelijk deze soort er tussenuit te halen. Zowel bij het Vuurbaken als bij de Esscheplaat werden Roodborsttapuiten gezien. Een groep van maar liefst vijf Wielewalen vloog achter elkaar aan in het Molenbos bij Numansdorp.

Het is duidelijk dat de Hellegats- en Ventjagersplaten dit keer een leuke duit in het zakje deden van de totaalijst van de dag. Ook de Westerse Laagjes waren bijzonder soortenrijk, al was de echte drukte enkele weken eerder. Buiten de telling, maar op dezelfde dag, werden nog drie soorten gezien: Snor, Ooievaar en Bosuil. Daarmee komt het totaal op 128 soorten vogels binnen het "territorium" van de VWG Hoeksche Waard! Hieronder volgt het totaaloverzicht met de waarnemingen per team.

Martin Benard
Gerard Ouweneel

Soort / Team	pt	A	B	C	D	E	F	G	H	Soort / Team	pt.	A	B	C	D	E	F	G	H
Knobbelzwaan	1	X	X	X	X	X	X	X	X	Houtduif	1	X	X	X	X	X	X	X	X
Kleine Rietgans	3			X						Holenduif	1	X	X	X	X	X	X	X	X

Grauwe Gans	1	X	X	X	X	X	X	X	X	Turkse Tortel	1	X	X	X	X	X	X	X	X
Kolgans	1	X	X					X	X	Zomertortel	2				X		X	X	
Can. Gans sp.	1		X	X	X	X			X	Koekoek	1	X	X	X	X	X	X	X	X
Brandgans	1	X	X	X	X	X	X	X	X	Gierzwaluw	1	X	X	X	X	X		X	X
Nijlgans	1	X	X	X	X	X	X	X	X	Ijsvogel	3						X		
Bergeend	1	X	X	X	X	X	X	X	X	Groene Specht	2		X		X	X	X	X	X
Kuifeend	1	X	X	X	X	X	X	X	X	Gr. Bonte Specht	1	X	X	X	X	X	X	X	X
Midd. Zaagbek	2						X			Kl. Bonte Specht	3					X			
Krakeend	1	X	X	X	X	X	X	X	X	Veldleeuwerik	1	X	X	X	X	X	X	X	X
Slobeend	1	X	X	X	X	X	X	X	X	Oeverzwaluw	2	X	X	X	X		X	X	
Wilde Eend	1	X	X	X	X	X	X	X	X	Boerenzwaluw	1	X	X	X	X	X	X	X	X
Pijlstaart	2			X						Huiszwaluw	1	X	X	X	X	X	X	X	X
Zomertaling	2	X	X	X	X	X	X	X	X	Graspieper	1	X	X	X	X	X	X	X	X
Wintertaling	1			X						Gele Kwikstaart	1	X	X	X	X	X	X	X	X
Patrijs	2		X		X				X	Witte Kwikstaart	1	X	X	X	X	X	X	X	X
Fazant	1	X	X	X	X	X	X	X	X	Winterkoning	1	X	X	X	X	X	X	X	X
Kwartelkoning	3			X						Heggenmus	1	X	X		X	X	X	X	X
Fuut	1	X	X	X	X	X	X	X	X	Roodborst	1					X			X
Aalscholver	1	X	X	X	X	X	X	X	X	Nachtegaal	3								X
Kleine Zilverreiger	3						X			Blauwborst	1	X	X		X	X	X	X	X
Blauwe Reiger	1	X	X	X		X	X	X	X	Zwarte Roodstaart	2	X	X		X			X	
Lepelaar	2		X	X	X	X	X	X	X	Gekr. Roodstaart	2		X			X	X		X
Wespendief	3					X				Paapje	3						X		
Bruine Kiekendief	1	X	X	X	X	X	X	X	X	Roodborsttapuit	3					X	X		
Havik	2			X			X			Tapuit	2	X					X		
Sperwer	2		X	X			X	X		Merel	1	X	X	X	X	X	X	X	X
Buizerd	1	X	X	X	X	X	X		X	Zanglijster	1	X	X	X	X	X	X	X	X
Torenavalk	1	X	X	X	X	X	X	X	X	Grote Lijster	2		X	X	X		X		X
Boomvalk	2				X					Sprinkhaanzanger	3					X	X		X
Slechtvalk	3							X		Spotvogel	2		X		X	X		X	X
Waterral	3	X				X				Bosrietzanger	1	X		X		X	X	X	X
Waterhoen	1	X	X	X	X	X	X	X	X	Kleine Karekiet	1	X	X	X	X	X	X	X	X
Meerkoet	1	X	X	X	X	X	X	X	X	Rietzanger	2	X	X	X	X	X	X	X	X
Scholekster	1	X	X	X	X	X	X	X	X	Braamsluiper	3			X			X		
Steltkluit	3								X	Grasmus	1	X	X	X	X	X	X	X	X
Kluit	2	X	X	X	X	X	X	X	X	Tuinfluit	1	X	X	X	X	X	X	X	X
Bontbekplevier	2	X	X	X	X	X	X	X	X	Zwartkop	1	X	X	X	X	X	X	X	X
Kleine Plevier	1	X								Tijftjaf	1	X	X	X	X	X	X	X	X
Kievit	1	X	X	X	X	X	X	X	X	Fitis	1	X	X	X	X	X	X	X	X
Temm.strandloper	3		X	X	X	X	X		X	Gr. Vliegenvanger	2		X	X	X	X	X		
Bonte Strandloper	1							X		Staartmees	1		X						X
Kemphaan	1						X	X		Matkop	2					X	X		X
Watersnip	1			X			X			Pimpelmees	1	X	X	X	X	X	X	X	X
Grutto	1	X	X	X	X	X	X	X	X	Koolmees	1		X	X	X	X	X	X	X
Ijslandse Grutto	1				X		X			Boomkruiper	1		X	X		X			X
Rosse grutto	1	X		X						Wielewaal	3		X			X			
Wulp	1	X			X		X			Gaai	1	X	X	X			X		X
Tureluur	1	X	X	X	X	X	X	X	X	Ekster	1	X	X	X	X	X	X	X	X
Groenpootruiter	2	X	X	X	X	X	X	X	X	Kauw	1	X	X	X	X	X	X	X	X
Witgatje	2	X								Zwarte Kraai	1	X	X	X	X	X	X	X	X
Bosruiter	2	X	X	X	X	X	X		X	Spreeuw	1	X	X	X	X	X	X	X	X
Oeverloper	1	X	X	X	X	X	X	X	X	Huismus	1	X	X	X	X	X	X	X	X
Zwartkopmeeuw	3		X	X	X	X	X	X	X	Ringmus	1	X	X	X	X	X	X	X	X
Dwergmeeuw	2			X						Vink	1	X	X	X	X	X	X	X	X
Kokmeeuw	1	X	X	X	X	X		X	X	Groenling	1	X	X	X	X	X	X	X	X

Stormmeeuw	1	X	X	X	X	X	X	X	X	Putter	1	X	X	X	X	X	X	X	X
Zilvermeeuw	1	X	X	X	X	X	X	X	X	Kneu	1	X	X	X	X	X	X	X	X
Kl. Mantelmeeuw	1	X	X	X	X	X	X	X	X	Rietgors	1	X	X	X	X	X	X	X	X
Gr. Mantelmeeuw	1	X	X	X		X	X	X		Buiten telling:									
Visdief	1	X	X	X	X	X	X	X	X	Snor									
Dwergstern	3	X		X			X		X	Ooievaar									
Zwarte Stern	2	X		X			X		X	Bosuil									
Witvleugelstern	3			X					X	Totaal (125+3)		83	89	92	85	90	95	81	92

WINTERTELLINGEN IN DE HOEKSCHE WAARD SEIZOEN 2002 – 2003

Afgelopen winterseizoen zijn voor de 2^e maal de gegevens van alle uitgevoerde tellingen verzameld, en per poldernummer en per deelgebied voor de vereniging vastgelegd. Voor de leden van de vogelwerkgroep is er weer een seizoenoverzicht omdat publicatie per deelgebied en maand te veel ruimte vergt. Van de ganzen en zwanen is echter ook deze maal zowel een overzicht van het seizoen als van de deelgebieden per maand in dit verslag opgenomen. Ook werd het foerageergedrag van de 4 meest voorkomende ganzen weer vastgelegd. Ten opzichte van de ontvangen gegevens van vorig jaar zijn er de volgende verschillen: 1^e) van de polders in het westen van ons eiland ontving ik nu niet alleen de aantallen ganzen maar ook die van de overige getelde vogels; 2^e) in het oosten van de Hoeksche Waard werden dit jaar voor het eerst de Binnenmaas en het noordelijk deel van Nieuw Bonaventura met de polders de Mijl en het Nieuweland geteld; 3^e) op de Ambachtsheerlijkheid Cromstrijen werden afgelopen seizoen vrijwel alleen de ganzen geteld. De 5 gebruikte deelgebieden van vorig jaar zijn uitgebreid naar 7 (zie bij ganzen per deelgebied). In totaal werden van meer als 40 poldernummers gegevens ontvangen. Ruim 10 daarvan hadden alleen betrekking op getelde ganzen en zwanen. Door Rob ter Horst werd in oktober melding gemaakt van problemen met mist. In februari zijn de O. en W. Laagjes en de ABH niet geteld. De telweekends waren: 12 / 13 oktober, 16 / 17 november, 14 / 15 december 2002, 18 / 19 januari, 15 / 16 februari en 15 / 16 maart 2003.

Het weer

September was een vrij warme maand met relatief veel zon en weinig neerslag. Ook de eerste helft van oktober viel er weinig regen, wel was het wat kouder. De tweede helft van die maand viel er meer regen en de temperatuur daalde verder tot tussen de 10° - 15° C. Op 27 oktober trok er een zware storm over ons land met een windkracht van 10 – 11 bft, die nogal wat schade veroorzaakte. Het weer in november was vrij zacht en er viel regelmatig wat regen. Eind november en de eerste week van december daalden de temperaturen en op 7 december begon een periode van een week met matige vorst, ook overdag. Daarna viel de dooi weer in met soms een enkele maal lichte nachtvorst. Vanaf een paar dagen voor Kerst tot kort na Nieuwjaar was het vrij zacht voor de tijd van het jaar (overdag van 7° - 10° C), wel viel er nogal eens regen. Op 4 januari volgde een 2^e periode met vorst die ook weer ongeveer een week duurde. Dan viel de dooi weer in en het bleef vrij zacht tot 30 januari toen er wat sneeuw viel en er enkele dagen met wat nachtvorst volgde. Overdag kwam de temperatuur echter steeds boven het vriespunt zodat de sneeuw slecht kort bleef liggen. Ongeveer 12 februari volgde er een nieuwe periode met vorst. Een week lang kwamen de temperaturen toen ook overdag amper boven het vriespunt uit. De nachtvorst duurde tot de laatste week van februari, overdag werd het toen echter al weer 5° - 10° C. Maart was de droogste en zonnigste maand van de afgelopen 100 jaar. De tellingen tijdens perioden met vorst, vooral die van december en februari werden daar zichtbaar door beïnvloed. Vooral de ganzen waren in die perioden niet op de gebruikelijk plaatsen te vinden en waren weggetrokken uit de gebieden waar ze anders verbleven. Dat zelfde gold ook voor alle soorten eenden, Kieviten enz.

Ganzen en zwanen

Door het mooie en droge herfstweer werden diverse percelen kort na het oogsten alweer geploegd. Wat later in de herfst kon je een enkele maal rooier, ploeg en zaaimachine op één akker zien. Daardoor waren er de afgelopen herfst weinig voedselresten voor de ganzen beschikbaar. Wellicht om

die reden werd er in de Hoogezandse polder in november fikse schade veroorzaakt aan een perceel van ca 30 ha nog niet geoogste bieten. Ongeveer 11.500 Grauwe-, 1.750 Kol- en enkele tientallen Brand- en Rietganzen waren daar massaal op gaan foerageren. Door de AMEV werd om een afschotvergunning gevraagd, die is echter niet verstrekt. (med. G. Ouweneel). Problemen met foeragerende ganzen op wintertarwe, graszaad e.d. komen voornamelijk voor op de Ambachtsheerlijkheid Cromstrijen en in de polders in het westen van de Hoeksche Waard. Een enkele maal was het in laatst genoemd gebied niet geheel duidelijk of er werd gefoerageerd op gras of graszaad. Dit was vooral later in het seizoen, in die gevallen heb ik gras aangehouden.

Wintertellingen ganzen en zwanen in de Hoeksche Waard 2002 / 2003

	okt-02	nov-02	dec-02	jan-03	feb-03	mrt-03
Knobbelzwaan	160	186	226	152	168	123
Zwarte zwaan	1		2			
Kleine zwaan	4					
Rietgans		34		7	92	
Kolgans	2073	9673	4801	4010	3499	1212
Dwerggans		27	1	24		1
Grauwe gans	13048	13516	6017	5054	2831	588
Soepgans	210	286	183	354	208	206
Indische gans			2			
Sneeuwgans			1			1
Ross' gans	1		1			
Canadese gans	141	429	331	108	276	182
Brandgans	3822	6724	8801	21091	6767	8723
Roodhalsgans			1	1		
Nijlgans	475	231	106	203	62	68
	19.935	31.106	20.473	31.004	13.903	11.104

In februari zijn de O en W Laagjes en de ABH niet geteld

Het aantal Knobbelzwanen was wat hoger als vorig seizoen (een aanvullend gebied voor deze soort is echter H-waard oost) en had nu een piek in december met 226 ex.

Ook werden dit seizoen enkele Zwarte- en Kleine zwanen gezien, de locaties zijn terug te vinden in "ganzen en zwanen per deelgebied".

Rietganzen waren slechts een enkele maal met zeer kleine aantallen op ons eiland waar te nemen. In november foerageerden 24 ex op oogstresten en een tiental op te velde staande bieten. Van de 92 ex. in februari is het fourageur gedrag mij niet bekend.

De Kolgans was in oktober al met 2073 ex. aanwezig. Evenals vorig seizoen werd het hoogste aantal: 9673 ex. geteld in de maand november, wat beduidend hoger was als toen. De lagere aantallen in de latere maanden hebben waarschijnlijk alles met de vorstperioden te maken. Ongeveer 1 oktober waren de eerste ex. weer aanwezig in zowel het Oudeland van Strijen als op de Korendijkse slikken. In oktober foerageerden veruit de meesten op gras (inclusief de natuurgebieden) en een klein deel op oogstresten. In november waren 6773 ex op grasland te vinden, 1150 ex op oogstresten en 1750 ex. zoals vermeld op een perceel bieten. In december was dat: 1721 ex. op gras, 297 ex. op oogstresten en 2783 ex. op wintertarwe. In januari werden van de getelde aantallen 340 ex (8,5%) op wintertarwe aangetroffen de overigen verbleven vrijwel allen op gras. In februari waren bijna allen op gras en op bouwland met waarschijnlijk oogstresten te vinden. In maart werden allen gezien op grasland.

In de eerste week van oktober werd de eerste Dwerggans gezien op de Korendijkse slikken, in het Oudeland van Strijen was dat op 17 november. Dit jaar werden grotere aantallen dan ooit van deze zeldzame gans op de 2 genoemde plaatsen gezien. De grootste groep werd geteld in het Oudeland van Strijen op 22 november namelijk 34 ex. Allen zullen vrijwel zeker afkomstig zijn van het Zweeds herintroductie project.

Wintertellingen ganzen en zwanen in de Hoeksche Waard oktober 2002

	Haringvliet	H-waard west	Spui	Oude Maas	Oudeland van Strijen	H-waard oost	Hollandsch Diep	Totaal
Knobbelzwaan	15	2	11	14	89	29		160
Kleine zwaan					4			4
Wilde zwaan								
Zwarte zwaan					1			1
Rietgans								
Kleine rietgans								
Kolgans	280	40		120	1437	1	195	2073
Dwerggans								
Grauwe gans	1293	465	50	231	288	6	10715	13048
Indische gans								
Sneeuwgans								
Canadese gans	4		68		67	2		141
Brandgans	3610				102		110	3822
Rotgans								
Roodhalsgans								
Nijlgans	92	5	35	2	334		7	475
Ross' gans	1							1
Soepgans	55		150			5		210
								19935
								18943

Voedselgedrag belangrijkste ganzensoorten

	Haringvliet	H-waard west	Spui	Oude Maas	Oudeland van Strijen	H-waard oost	Hollandsch Diep	Totaal
Rietgans								
gras / natuur								
oogstresten								
wintertarwe								
Kolgans								
gras / natuur	280			120	1437	1		1838
oogstresten		40					195	235
wintertarwe								
Grauwe gans								
gras / natuur	1163		50	21	288	6		1528
oogstresten	130	465		210			10715	11520
wintertarwe								
Brandgans								
gras / natuur	3610				102			3712
oogstresten							110	110
wintertarwe								
								18943

Wintertellingen ganzen en zwanen in de Hoeksche Waard november 2002

	Haringvliet	H-waard west	Spui	Oude Maas	Oudeland van Strijen	H-waard oost	Hollandsch Diep	Totaal
Knobbelzwaan	13	10	3	24	128	8		186
Kleine zwaan								
Wilde zwaan								
Zwarte zwaan								
Rietgans		24					10	34
Kleine rietgans								
Kolgans	122	1150		375	6278		1750	9873
Dwerggans					27			27
Grauwe gans	480	1260	50	65	52	29	11580	13516
Indische gans								
Sneeuwgans								
Canadese gans	4		169	55		201		429
Brandgans	4990				1704		30	6724
Rotgans								
Roodhalsgans								
Nijlgans	1	10	6	79	44	15	76	231
Ross' gans								
Soepgans	115		168			3		286
								31106
								29947

Voedselgedrag belangrijkste ganzensoorten

	Haringvliet	H-waard west	Spui	Oude Maas	Oudeland van Strijen	H-waard oost	Hollandsch Diep	Totaal
Rietgans							10	10
op bieten								
gras / natuur								
oogstresten		24						24
wintertarwe								
Kolgans							1750	1750
op bieten								
gras / natuur	122			375	6278			6773
oogstresten		1150						1150
wintertarwe								
Grauwe gans							11500	11500
op bieten								
gras / natuur	480		50	65	52			647
oogstresten		960				29		989
wintertarwe		300					80	380
Brandgans							30	30
op bieten								
gras / natuur	4990				1704			6694
oogstresten								
wintertarwe								
								29947

In oktober waren al ruim 13000 Grauwe ganzen aanwezig, er werd gefoerageerd op gras (11,7%) en op oogstresten (88,3%). In november werd het hoogste aantal geteld namelijk 13516 ex. Hiervan foerageerden 1636 ex. op gras en oogstresten, 11500 ex waren te vinden op een perceel bieten en 380 ex. op wintertarwe. In december waren 880 ex. te vinden op gras, 2010 ex op oogstresten en

Wintertellingen ganzen en zwanen in de Hoeksche Waard december 2002

	Haringvliet	H-waard west	Spui	Oude Maas	Oudeland van Strijen	H-waard oost	Hollandsch Diep	Totaal
Knobbelzwaan	8	6	15	18	158	15	6	228
Kleine zwaan								
Wilde zwaan				2				2
Zwarte zwaan								
Rietgans								
Kleine rietgans								
Kolgans	37	1040	180	1169	367		2008	4801
Dwerggans	1							1
Grauwe gans	550	2237	120	139	37	7	2927	6017
Indische gans		2						2
Sneeuwvangans	1							1
Canadese gans	3		270			58		331
Brandgans	5800	828	340	318	71		1443	8801
Rotgans								
Roodhalsgans	1							1
Nijlgans		22	62	9	6	5	2	106
Ross' gans	1							1
Soepgans	180	3						183
								20473
								19619

Voedselgedrag belangrijkste ganzensoorten

	Haringvliet	H-waard west	Spui	Oude Maas	Oudeland van Strijen	H-waard oost	Hollandsch Diep	Totaal
Rietgans								
gras / natuur								
oogstresten								
wintertarwe								
Kolgans								
gras / natuur	37		180	1169	335			1721
oogstresten					32		265	297
wintertarwe		1040					1743	2783
Grauwe gans		27						27
gras / natuur	550		120	139	37	7		853
oogstresten		600					1410	2010
wintertarwe/graszaad		1610					1517	3127
Brandgans		19						19
gras / natuur	5800		340	318	71			6529
oogstresten							460	460
wintertarwe		810					983	1793
								19619

Wintertellingen ganzen en zwanen in de Hoeksche Waard januari 2003

	Haringvliet	H-waard west	Spui	Oude Maas	Oudeland van Strijen	H-waard oost	Hollandsch Diep	Totaal
Knobbelzwaan		10		7	107	28		152
Kleine zwaan								
Wilde zwaan								
Zwarte zwaan								
Rietgans		6			1			7
Kleine rietgans								
Kolgans	8	770		1002	2230			4010
Dwerggans					24			24
Grauwe gans	731	2059	32	368	119	2	1743	5054
Indische gans								
Sneeuwvangans								
Canadese gans	7		39		12	50		108
Brandgans	10737	72	301	795	9186			21091
Rotgans								
Roodhalsgans								
Nijlgans	2	72	106	9	8	4	2	203
Ross' gans								
Soepgans	181	8	165					354
								31004
								30162

Voedselgedrag belangrijkste ganzensoorten

	Haringvliet	H-waard west	Spui	Oude Maas	Oudeland van Strijen	H-waard oost	Hollandsch Diep	Totaal
Rietgans								
gras / natuur					1			1
oogstresten								
wintertarwe		6						6
Kolgans								
gras / natuur	8	430		992	2230			3660
oogstresten				10				10
wintertarwe		340						340
Grauwe gans								
gras / natuur	731	175	32	276	119	2	1472	2807
oogstresten		920		92			81	1093
wintertarwe		964					190	1154
Brandgans								
gras / natuur	10737	72	301	795	9186			21091
oogstresten								
wintertarwe								
								30162

3127 ex. op wintertarwe of graszaad. In januari was dat: gras 2807 ex., oogstresten 1093 ex. en wintertarwe 1154 ex. In februari werden nog slechts 21 ex. op wintertarwe gezien en in maart 3 ex. Vooral langs het Haringvliet en het Spui worden flinke aantallen Soep- of Boerengansen aangetroffen met als hoogste aantal 354 ex. in januari. Ze zullen zeker bijdragen aan de problemen van de boeren in die omgeving. Ook al hebben ze niets met de wilde populatie te maken alle ganzen krijgen de schuld. Het loslaten of dumpen van dit soort dieren in de vrije natuur blijkt dus niet erg verstandig te zijn.

Wintertellingen ganzen en zwanen in de Hoeksche Waard februari 2003

	Haringvliet	H-waard west	Spui	Oude Maas	Oudeland van Strijen	H-waard oost	Hollandsch Diep	Totaal
Knobbelzwaan		14	8	8	124	14		168
Rietgans		92						92
Kolgans		961	180	398	297	183	1480	3499
Grauwe gans	78	752	251	222	254	7	1267	2831
Soepgans	138	35	20			15		208
Canadese gans			180	14		82		276
Brandgans	800	588	2500	177	2637	35	30	6767
Nijlgans		20	5	10	4	15	8	62
								13903

Voedselgedrag belangrijkste ganzensoorten

Rietgans		92						92
gras / natuur								
oogstresten								
wintertarwe								
Kolgans		211						211
gras / natuur		750	180	398	297	183	150	1958
oogstresten							1330	1330
wintertarwe								
Grauwe gans		62						62
gras / natuur	78	660	251	222	254	7	358	1830
oogstresten		30					888	918
wintertarwe							21	21
Brandgans		8						8
gras / natuur	800	580	2500	177	2637	35		6729
oogstresten							30	30
wintertarwe								

In februari zijn de O en W Laagjes en de ABH niet geteld

Wintertellingen ganzen en zwanen in de Hoeksche Waard maart 2003

	Haringvliet	H-waard west	Spui	Oude Maas	Oudeland van Strijen	H-waard oost	Hollandsch Diep	Totaal
Knobbelzwaan	10	13	2	8	68	22		123
Kolgans	35	2		40	1135			1212
Dwerggans	1							1
Grauwe gans	319		50	24	27	6	162	588
Soepgans	150		52			4		206
Sneeuwgans					1			1
Canadese gans	5		63	72	26	16		182
Brandgans	6000	1	400		2322			8723
Nijlgans	4	4	4	24	23	3	6	68
								11104

Voedselgedrag belangrijkste ganzensoorten

Kolgans								
gras / natuur	35	2		40	1135			1212
oogstresten								
wintertarwe								
Grauwe gans								
gras / natuur	319		50	24	27	6	98	524
oogstresten							61	61
wintertarwe							3	3
Brandgans								
gras / natuur	6000	1	400		2322			8723
oogstresten								
wintertarwe								

In december werden in de Eendragtspolder 2 Indische ganzen genoteerd.
Sneeuwgans werden gezien op de W. Laagjes: december 1 ex. en in het Oudeland van Strijen: maart 1 ex. donkere fase.

Ook de Ross'gans werd weer 2 maal gezien tijdens de tellingen van de Korendijkse slikken. Van de Canadese gans werden dit jaar aanzienlijk meer ex. geteld als vorig jaar met als hoogste aantal de 429 ex. in november. Vooral het Spui maar ook de Binnenmaas / Oudeland van Strijen zijn grote leveranciers van deze geïntroduceerde gans.

Het hoogste aantal Brandganzen, 21091 ex., werd gezien in januari. De meesten daarvan (95%) verbleven langs het Haringvliet en in het Oudeland van Strijen. In oktober foerageerden vrijwel allen op gras en enkelen op oogstresten. Ook in november werden vrijwel allen aangetroffen op grasland of in de natuurgebieden. In december waren echter 1793 ex. (20%) op wintertarwe te vinden. In januari, februari en maart werden vrijwel allen weer aangetroffen op gras. Vooral tijdens vorstperioden willen de Brandganzen hun gewoonlijk gebruikte gebieden nogal eens verlaten. Ook 12 / 13 april 2003 werd er, alleen voor de Brandganzen, nog een telling georganiseerd. Langs het Haringvliet bleef de teller steken op 12.425 ex, in het Oudeland van Strijen werd er geen meer gevonden.

De Roodhalsgans werd dit jaar 2 maal tijdens de tellingen waargenomen.

In oktober werd het hoogste aantal Nijlganzen gezien namelijk 475 ex., de meesten daarvan waren te vinden in het Oudeland van Strijen. Het seizoen gemiddelde van deze exoot lag 81% boven dat van vorig jaar.

Het aantal getelde ganzen en zwanen was deze maal beduidend hoger dan vorig seizoen. Nu werden er gemiddeld 21.254 ex. per maand geteld, toen waren er dat 16.273 ex. Vooral in oktober maar ook in maart werden er beduidend meer gezien, alleen in februari waren er dat minder. De nieuwe telgebieden dit seizoen zullen nauwelijks aan die toename hebben bijgedragen omdat in die gebieden weinig ganzen en zwanen aanwezig zijn.

Overige soorten

Tijdens de 6 wintertellingen werden er met de ganzen en zwanen erbij 129 soorten vogels waargenomen, inclusief de exoten dus. In januari werd langs de Oude Maas nog melding gemaakt van 2 ex. Zilvertaling. Omdat ik toen nog geen Nederlandse naam wist, die melding dus hier.

Van zowel Dodaars als Fuut werden aanmerkelijk meer ex. gezien als vorig seizoen. Van laatst genoemde was echter vaak meer dan 50% te vinden op de Binnenmaas, een gebied dat vorig seizoen nog niet werd geteld. Van de Roerdomp werd 3 maal 1 ex. waargenomen: in oktober langs de Oude Maas, in december bij het Groote Gat en in januari in het Oudeland van Strijen. Grote zilverreigers waren weer aanwezig op de Korendijkse slikken en in het oosten van de Hoeksche Waard of het Oudeland van Strijen. In januari en februari werd in laatst genoemd gebied tevens een Ooievaar gezien, en in maart was er een Lepelaar aanwezig. Een Casarca zat in januari tussen een grote groep ganzen in de Oude Gorzen polder. Smienten worden vooral gevonden in het Oudeland van Strijen maar tijdens perioden met vorst wijken ze uit naar het Spui, de Oude Maas en indien niet geheel bevroren, de Binnenmaas. Het hoge aantal in december werd dus voornamelijk in de 3 laatst genoemde gebieden gevonden. De Chileense smienten werden langs de Oude Maas geteld. Krakeenden zijn vooral te vinden langs de Oude Maas maar ook het Spui draagt een steentje bij. Ook Wintertalingen en Pijlstaarten worden vooral langs de Oude Maas gezien maar ook wel langs het Haringvliet.

Van de Wintertaling zijn tevens redelijke aantallen waar te nemen in het Oudeland van Strijen. In maart waren er al 6 ex. Zomertaling aanwezig; 4 ex langs de Oude Maas en 2 ex. in het Oudeland van Strijen. De Brilduikers bevonden zich op de Oude Maas en de Binnenmaas en in maart ook op het Spui. Nonnetjes waren vooral te zien op de Binnenmaas en het Groote Gat. De Middelste zaagbekken werden geteld op het Haringvliet en het Spui en voor de Grote zaagbek is de Binnenmaas belangrijk maar ook elders worden er enkele gevonden.

Beide malen dat deze winter een Zeearend werd geteld was dat op de Korendijkse slikken, de vogel in maart was wel verrassend. Een late Visarend werd op 12 oktober gezien in de polder Klein Piershil. De beste plaatsen voor een Waterral zijn de Oude Maas en het Groote Gat maar ook elders waren er enkele aanwezig. Waterhoentjes worden vooral gevonden langs de Binnenmaas, de polders in het westen van de Hoeksche Waard en het Oudeland van Strijen. Meerkoeten werden over het gehele eiland gezien maar vooral de Binnenmaas scoorde hoge aantallen met als hoogste aantal 1619 ex. in december.

Kluten en Kleine plevieren waren in maart aanwezig langs de Oude Maas evenals Bontbek plevieren. Van laatst genoemde werden er tevens 18 ex. langs het Haringvliet gezien. Er werden afgelopen seizoen weinig Goudplevieren geteld. De grootste aantallen in oktober waren aanwezig langs het Haringvliet: 490 ex., in november in de polder de Mijl: 382 ex. (putten t.b.v. grondopslag HSL) en in maart waren o.a. 300 ex. aanwezig in de polder het Nieuweland. Ook Kieviten scoorden iets minder

hoog, de grootste groepen verbleven in oktober en november in het Oudeland van Strijen met resp. 1037 ex. en 3038 ex. In december waren 2476 ex. uitgeweken naar de omgeving van de Oude Maas dit waarschijnlijk i.v.m. de vorst. In de herfst werden ook buiten de getelde gebieden door mij grote groepen gezien zodat de werkelijke aantallen Kieviten op ons eiland aanzienlijk hoger zullen liggen. In oktober en november werd een Bokje gevonden langs de Oude Maas, in het Oudeland van Strijen was dat alleen het geval in oktober. Ook de Houtsnippen in februari werden langs de Oude Maas en in het Oudeland van Strijen gevonden. In oktober werden langs het Spui 2 Oeverlopers waargenomen.

Wintertellingen in de Hoeksche Waard 2002 - 2003

	okt-02	nov-02	dec-02	jan-03	feb-03	mrt-03
Dodaars	21	21	21	8	2	6
Fuut	111	124	54	65	68	172
Aalscholver	94	134	148	89	86	76
Roerdomp	1		1	1		
Grote zilverreiger	2	3		1	1	2
Blauwe reiger	120	161	144	137	118	137
Ooievaar				1	1	
Lepelaar						1
Casarca				1		
Bergeend	11	26	30	45	47	164
Smient	2440	2927	6205	4342	4698	3236
Chileense smient			1	2	2	
Krakeend	218	251	486	1081	654	264
Wintertaling	702	576	376	212	497	449
Wilde eend	2843	3349	3790	3108	3845	1913
Soepeend	19	90	117	160	88	100
Pijlstaart	13	6	6	36	24	28
Zomertaling						6
Slopeend	109	86	11	30	8	144
Tafeleend	31	21	100	41	27	15
Kuifeend	139	660	1130	1376	924	635
Briduiker	2	2	13	12	11	30
Nonnetje			6	15	3	
Middelste zaagbek			2	2		
Grote zaagbek		4	36	23	36	10
Zeearend			1			1
Bruine kiekendief	1		1			8
Blauwe kiekendief	2	4	10	8	3	4
Havik	1	2	3	1	2	5
Sperwer	4	7	6	6	7	12
Buizerd	55	106	66	113	82	67
Visarend	1					
Torenvalk	30	46	38	39	22	21
Smelleken	1				1	
Slechtvalk	1	2		2	1	2
Patrijs			3	4	10	6
Fazant	79	106	83	115	101	77
Waterral	6	7	7	3	5	6
Waterhoen	152	310	307	359	274	203
Meerkoet	1281	2206	3190	2974	2257	1939
Schalekster	3	119	62	76	62	357
Kluut						17
Kleine plevier						2
Bontbekplevier						25
Goudplevier	635	573	160		2	569
Kievit	2341	5390	2527	37	261	1521
Bonte strandloper	2	28	43	32	30	14
Kemphaan	12	15	2			48
Bokje	2	1				
Watersnip	182	218	23	5	7	14
Houtsnip					2	
Grutto					1	368
Wulp	51	97	72	76	199	206
Tureluur		1		1	5	95
Witgatje	5	8	2	6	3	1
Oeverloper	2					
Kokmeeuw	1970	1588	795	979	827	1906
Stormmeeuw	154	173	221	397	472	326
Kleine mantelmeeuw	15			2		39

Wintertellingen in de Hoeksche Waard 2002 - 2003

	okt-02	nov-02	dec-02	jan-03	feb-03	mrt-03
Zilvermeeuw	33	22	46	55	31	79
Grote mantelmeeuw	12	4	4	7	3	9
Holenduif	337	146	49	146	378	168
Houtduif	768	177	252	507	437	757
Turkse tortel	70	140	166	88	50	46
Steenuil					1	
Ransuil	6			1	1	1
Velduil	1	3	1			2
Ijsvogel	4	2	3	3	1	
Groene specht	7	7	11	1	2	8
Grote bonte specht	8	8	8	15	9	9
Veldleeuwerik	283	34	15	5	2	29
Boerenzwaluw	12					
Graspieper	302	66	31	31	87	123
Waterpieper		23	8	5	5	10
Grote gele kwikstaart	2	3	2			1
Witte kwikstaart	34	8	2	5	8	79
Rouwkwikstaart						2
Winterkoning	66	43	41	25	21	72
Heggemus	12	15	10	5	5	28
Roodborst	40	44	35	15	14	13
Blauwborst						1
Zwarte roodstaart	3					
Roodborsttapuit	1	4	4	3	1	1
Tapuit	1					
Merel	171	215	234	191	138	99
Kramsvogel		32	54	623	222	179
Zanglijster	91	20	14	6	8	23
Koperwiek	3	32	32	157	5	3
Grote lijster	5	2	1	1	7	6
Tijftjaf	11	2				31
Goudhaantje	2			1		2
Vuurgoudhaantje	2	1				
Baardmannetje		4	33	23	11	3
Startmees	17	5	4	20	12	9
Matkop	5	5	11	9	3	1
Pimpelmees	29	50	44	51	28	36
Koolmees	61	70	57	76	58	61
Boomkruiper	8	8	13	6	4	4
Gaai	21	10	14	13	19	18
Ekster	124	138	130	136	99	119
Kauw	603	687	736	843	641	900
Roek						4
Zwarte kraai	225	233	201	280	207	267
Spreeuw	3029	4016	1263	1536	1504	1320
Huismus	15	33	52	73	87	67
Ringmus	18	30	40	19	16	16
Vink	69	79	95	65	46	30
Keep		1				
Groenling	10	1	2		4	8
Putter	77	59	39	60	12	11
Sijs		67	24	66	45	
Kneu	35		25	20	31	7
Rietgors	28	4	10	15	9	53
	20.525	26.001	24.115	21.230	20.048	19.960

het Oudeland van Strijen gevonden. In oktober werden langs het Spui 2 Oeverlopers waargenomen. De Steenuil in februari werd gezien in het Oudeland van Strijen evenals de 6 Ransuilen in oktober. Januari, februari en maart werd van laatst genoemde een ex. gezien op het terrein van Suiker Unie. Verrassend deze maal waren de Velduilen tijdens de tellingen. Op één na werden alle waarnemingen gedaan in het Oudeland van Strijen, in december echter werd er 1 ex. gevonden langs de Binnenmaas. Waarnemingen van Ijsvogels kwamen uit diverse gebieden met als hoogste aantal 4 ex. in oktober. De winter was gelukkig niet al te streng zodat we hopelijk aanstaand seizoen weer kunnen genieten van dit flitsende juweeltje. Ook deze maal was de Waterpieper weer ruimschoots aanwezig, alle waarnemingen kwamen wederom uit de omgeving van de Oude Maas. Meldingen van een Grote gele kwikstaart kwamen van de Oude Maas, het Oudeland van Strijen, het Hollandsch Diep en de

polder Oude Korendijk. Rouwkwikstaarten werden in maart gezien op de Ambachtsheerlijkheid Cromstrijen en in het Oudeland van Strijen. Een vroege Blauwborst werd gevonden bij de putten voor grondberging van de HSL langs de Oude Maas. De Roodborsttapuit wordt de laatste jaren steeds vaker gezien. De meeste waarnemingen kwamen uit het Oudeland van Strijen en de Oude Maas maar ook in de polder Nieuw Bonaventura en het Grootte Gat werd een ex. gezien. Langs de Oude Maas waren in oktober een Tapuit en 2 Vuurgoudhaantjes aanwezig. Van laatst genoemde werd er op die plaats in november ook nog 1 ex. gezien. Alle meldingen van Baardmannetjes kwamen van de Oude Maas behalve de 2 ex. in maart die zich op de Korendijkse slikken bevonden. In maart waren er 4 Roeken aanwezig in de polder Groot Zuid Beijerland. Er werd afgelopen seizoen slechts 1 Keep geteld: in november in het Oudeland van Strijen. Sijsjes waren echter wel goed vertegenwoordigd, ze werden gevonden op diverse plaatsen op ons eiland. Kneuen werden in oktober vooral gevonden op de Tiendgorzen en in december, januari en februari bij het Nieuwe poldertje langs de Oude Maas. Alle maanden werden er, inclusief de ganzen en zwanen, grote aantallen vogels geteld: in oktober 40.460 ex.; in november 57.107 ex.; in december 44.588 ex.; in januari 52.234 ex.; in februari 33.951 ex. en in maart 31.064 ex.

In wil iedereen die de moeite nam zijn tellingen aan mij door te geven bedanken. Dit geldt zeker ook voor diegene die positief reageerden op mijn verzoek dit zo snel mogelijk te doen. De stroom gegevens elke maand is, gelukkig, tamelijk groot geworden maar als die constant blijft en alles is tijdig (na ca. 2 weken) binnen blijft het verwerken ervan prettig en goed te doen. Op 1 april waren alle gegevens van afgelopen seizoen binnen en ik hoop dat dit ook volgend seizoen wederom gerealiseerd kan worden.

Arie van der Linden

VERSLAG VERGADERING VOGELWERKGROEP 27 MAART 2003

Opening

Janus Verkerk opent de vergadering en heet een ieder hartelijk welkom. Helaas moest hij mededelen dat Martin Benard door ziekte niet aanwezig kon zijn.

Als gasten zijn aanwezig Leo Boer van de vwg Ridderkerk en Falko van Zanten.

Waterschap Onderzoek Gebiedjes

Cees Mesker geeft een boeiende uiteenzetting hoe het met deze mooie stukjes natuur van ± 50 ha ervoor staat. Er wordt op 11 locaties voor het 2^e jaar gemonitord, waarbij is vastgesteld dat er 26 soorten hebben gebroed. Zelfs is er een Snor waargenomen. Knelpunten zijn wel de recreatieve verstoringen. Cees verzoekt dan ook bij waarneming van deze verstoringen dit aan hem te melden.

Onder dit punt kwam ook aan de orde de verstoring in het Oudeland van Strijen door laagvliegende helikopters. Er is aangifte gedaan bij de politie en de Officier van justitie. Er zijn ook vragen gesteld in de Gemeenteraad van Strijen. Helaas blijkt het gebied aangewezen te zijn als laagvlieggebied voor een bepaalde periode van het jaar. Gerard Ouweneel heeft hierover ook een gesprek gehad met de politie.

Roofvogeltelling januari 2003

Arie van der Linden als geen ander verhaalt over deze telling. De telling werd voor de 19^e maal gehouden in de Hoeksche Waard en voor de 9^e maal op het eiland Tiengemetten.

Enkele leuke zaken uit zijn relaas zijn toch wel de navolgende punten:

In de Hoeksche Waard werden 331 Buizerds geteld, hetgeen wederom een record was

De Torenavalk liet zich met 112 ex. ook niet onbetuigd. In deze telling zijn in totaal 493 ex. geteld.

Hiermede werd het record van vorig jaar (371 ex.) ruimschoots overtroffen.

Van de, in onze regio minder vaak voorkomende roofvogels, zijn de volgende waarnemingen gedaan:

Rode Wouw 3 ex.

Bruine Kiekendief 2 ex.

Blauwe Kiekendief 10 ex.
Haviken 5 ex.
Sperwer 22 ex.
Smelleken 4 ex.
Slechtvalk 4 ex.
Zeearend 2 ex.

Bijzondere Soorten Project

Martin Bernard kon zoals reeds vermeld deze presentatie niet doen, doch Peter de Barse verving hem met verve, wij zijn ook niet anders van hem gewend, zonder hiermede Martin tekort te doen.

Allereerst bedankt Peter namens Martin een ieder die bijgedragen heeft met hun meldingen en dat waren er ± 4.000. In de W.O.P. gebieden zijn 10 nieuwe soorten gemeld.

Peter vraagt een ieder extra alert te zijn de Wielewaal en tijdens de roefvogeltelling de Patrijs in de gaten te houden en waarnemingen te melden.

De soorten waren o.a.; Roodkeelduiker, Kwak, Geoorde Fuut, Purperreiger, Kleine Rietgans, Ross'gans, Sneeuwgans, Topper, Eider, Zwarte Wouw, Zilverplevier, Kanoet, Temmincks Strandloper, Kleine Bonte Specht, Roodborsttapuit, Beflijster, Snor, Fluitier, Bonte Vliegenvanger, Baardmannetje, Zwarte Mees, Boomklever, Klapekster, Goudvink, Appelvink, Bramsijs, Kruisbek en IJsgors.

Voorwaar geen slecht jaar.

Hoeksche Waardse Vogeldag

Deze zal plaatsvinden op 17 mei 2003. Martin Mollet is voornemens dan een diapresentatie te houden.

Vogelweekend

Het geplande vogelweekend in oktober 2003 is vastgesteld.

Kraaiachtigen in Oud Beijerland

Frank van Gessele heeft in het voorjaar van 2002 een onderzoek gedaan naar de territoria van Kraaien en Eksters in de Gemeente Oud Beijerland. Zoals wij van Frank konden verwachten gaf hij hier een zeer interessante en goed onderbouwde lezing. Hieruit bleek dat mensen op Eksters lijken, want zij zijn ook alleseters.

Er zijn meerdere soorten vogels die per seizoen meerdere broedsels hebben, de kraaiachtigen hebben slechts één broedsel. Er werden 107 nesten in kaart gebracht. Hiervan waren 52 nesten bezet, 39 door de Eksters, 13 door Zwarte kraaien en 55 nesten waren onbewoond of verlaten.

Wat opviel is, dat de kraaiennesten zich merendeels aan de rand van het dorp bevinden en die van de Eksters verspreid over het dorp.

20 jaar Vogelwerkgroep

De vraag is wat gaan wij hieraan doen. Het voornemen is dit te doen op 17 mei 2003 na de vogeldag. Janus Verkerk is met een kleine onderbreking steeds de voorzitter geweest. Gerard Ouweneel beloofde hem daarvoor met het nieuwe boek Vlerkenstreken.

Pauze

In de pauze werd de nieuwe 'In Vogelvlucht' uitgereikt en dit was wederom een mooi stuk documentatie en leesvoer.

Diapresentatie door Gerard Ouweneel

Deze was weer weergaloos.

MEDEDELINGEN :

- De voorjaarsvergadering zal worden gehouden op donderdag 25 maart 2004.
- Kopij voor het voorjaarsnummer inleveren uiterlijk 14 maart 2004.

INHOUDSOPGAVE

IV 9		IN VOGELVLUCHT no 9, oktober 2003			
IV 9- 1	Redactie	Ten geleide			
IV 9- 1	Ouweneel, G.L.	Voorbeeld IJsselmonde	Opinie	IJsselmonde	
IV 9- 2	Ouweneel, G.L.	Kolonie Boerenzwaluwen verdreven door Sperwer?	Verslag	Hoogezandsche Haven	Boerenzwaluw, Sperwer
IV 9- 3	Willemsen, H.	Oeverzwaluwenstory HSL	Verslag	's-Gravendeel	Oeverzwaluw
IV 9- 4	Verkerk, J	Nog een nieuwe broedvogelsoort	Waarneming	Ventjagersplaten	Kl. Zilverreiger
IV 9- 4	Ouweneel, G.L.	Witte Ooievaars in het Oude Land van Strijen	Waarneming	Oude Land van Strijen	Ooievaar
IV 9- 5	Ouweneel, G.L.	Purperreiger als leidingslachtoffer in het Oude Land van Strijen	Waarneming	Oude Land van Strijen	Purperreiger
IV 9- 5	Ouweneel, G.L.	Zomer 2003 goed broedseizoen voor Dwergganzen	Verslag		Dwerggans
IV 9- 6	Benard, M	Patrijzen gevraagd	Oproep		Patrijs
IV 9- 6	Ouweneel, G.L.	Opwinding in 'Oost '	Waarneming	Maasdam	Slangenarend, Zwarte Ooievaar
IV 9- 7	Verkerk, J.	Jonge Slechtvalken geringd in H. Waard	Verslag	Ventjager	Slechtvalk
IV 9- 8	Verkerk, J.	Definitieve vestiging Kleine Bonte Specht in de Hoeksche Waard	Verslag	H. Waard	Kl. Bonte Specht
IV 9- 9	Huijzers, B. en G.	De Dwergganzen van Anjum	Boekrecensie		Dwerggans
IV 9- 10	Verkerk, J.	Vlerkenstreken	Boekrecensie		
IV 9- 11	Linden, A. van der	Centraal archief broedvogels H. W.	Oproep		
IV 9- 12	Gessele, F. van, e.a.	Inventarisatie van de Ekster en de Zwarte Kraai in de gemeente Oud-Beijerland in 2003	Inventarisatie	Oud-Beijerland	Ekster, Zwarte Kraai
IV 9- 19	Linden, A. van der	Tuinieren en vogelen	Impressie		
IV 9- 20	Benard, M. en Ouweneel, G.L.	De 'Big Day 'en de 'Big Party '	Telling		
IV 9- 24	Linde, A. van der	Wintertellingen in de Hoeksche Waard seizoen 2002-2003	Telling	H. Waard	Wintervogels
IV 9- 32	Snel, H.	Verslag VVG-vergadering 27 maart 2003	Verslag		
IV 9- 34		Mededelingen			